

2011 m. rugėjo 16 d., penktadienis

Nr. 32 (954) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

2

Tarptautinis M.K. Čiurlionio konkursas

3

Nacionalinio dramos teatro sezono pradžia

6

Albumo „Metai“ iliustracijų paroda

7

Šiaulių legenda – Geradas Bagdonavičius

„Georgijus ir drugeliai“, rež. Andrey Paunov

8

Vilniaus dokumentinių filmų festivalis

9

Lechas Majewskis apie „Malūną ir kryžių“

Vladas Urbanavičius. „Špūlė“. 2011 m.

Keliai nežinomybėn ir tikri lobiai

Skulptorių Vladą Urbanavičių kalbina Laima Kreivytė

Sveiki, Vladai, norėčiau užduoti keletą klausimų apie naujausią jūsų skulptūrą „Špūlę“ ir kartu pakalbėti apie tai, kaip suvokiate skulptūros viešojoje erdvėje paskirtį. Kaip atsirado šio kūrinio idėja, ar svarbus buvo kontekstas – Liepiškių technologijų parkas?

Labas, Laima, gaila, kad nesusitiksime ir į tavo klausimus turiu atsakinėti raštu.

Tokių skulptūrų kaip „Špūlė“ niekas neužsako. Tai mano „išmislas“. Nuo „Krantinės arkos“ buvo likę du vamzdžio gabalai. Medžiaga nulėmė ir darbo dydį. Tarpą tarp vamzdžiagalių sumanau užpildyti geležies strypais – taip gerokai pigiau nei ištisinis gabalas. Net ir strypams pinigų neturėjau. Pasigaminau skulptūros modelį ir pastačiau lentynoje.

Su kokiais dar sunkumais susidūrėte įgyvendindamas kūrinį? Juk „Špūlė“ – didelio mastelio skulptūra. Tokie darbai kaip ledkalniai –

žiūrovas mato tik pačią viršūnę, o sudėtingi technologiniai apskaičiavimai, giliausi pamatai, landšafto tyrimas dažnai nė neįsivaizduojamas.

„Špūlės“ reikalas pajudėjo, kai Elona Lubytė pasiūlė skulptūrą pagaminti ir dalyvauti jos sumanytame projekte Smiltynėje. Elona ir rėmėja surado. Ėmiausiai darbo. Konstruktorė Jūratė Vašeikienė patikslino mano skaičiavimus ir davė vertingų techninių patarimų. „Špūlę“ pagamino ir surinko Prano Rutkauską įmonė Širvintų rajone. Buvo išlietas ir kilnojamas betoninis pagrindas (Smiltynėje gruntu kasti draudžiamą), kuris leidžia skulptūrą pastatyti ant smėlio, asfalto, netgi pievoje.

Elonas projektui įgyvendinti pri-trūko pinigų, ir pajūris tapo nepasiekiamas. Dairėmės „Špūlei“ vietas arčiau Vilniaus. Liepiškių technologijų parko vadovas Vidmantas Tomkus sutiko priimti „Špūlę“ į savo valdas. Vieta buvo nuostabi.

Ar kuriant skulptūrą viešojoje erdvėje svarbu suvaldyti aplinką? Ar esate linkęs ją užkariauti, ar prisitaikyti prie esamos situacijos?

Tavo keltas skulptūros konteksto klausimas išsisprendė savaime. Man jis labai svarbus, bet ne visada lemiamas. „Špūlė“ sumanya kaip keliaujantis darbas. Vietos pasikeitimasis keičia ir skulptūrą. Neketinu erdvės nei užvaldyti, nei užkariauti ar taikiai prie duotos vietas prisitaikyti. Kai statau darbą viešoje erdvėje, tikiuosi bendradarbiauti su aplinka ją papildydamas ir keisdamas.

Iš kur ateina įkvėimas? Gal tai nuskambės romantiškai, bet net ironiškiausia menininkai tiki savo misija – kitaip nieko nedaryt. Ar pirma gimsta mintis, ar ją sužadina gamtinės, kultūrinės formos, o gal knyga ar filmas?

NUKELTA | 4 PSL.

Daugiau Čiurlionio

Pokalbis su Romualdu Kondrotu

Rugsėjo 14–23 d. Vilniuje vyksta Tarptautinis M.K. Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkursas, rengiamas kas ketveri metai. Tai vienas svarbiausių muzikinių įvykių Lietuvoje. Jau XII konkursas žymės 100-ąsias pasaulinio garso muziko ir dailininko M.K. Čiurlionio (1875–1911) mirties metines.

Renginį globoja Prezidentė Dalia Grybauskaitė.

Šiemet konkursą organizuoja Tarptautinių kultūros programų centras, LR kultūros ministerija ir Lietuvos muzikos ir teatro akademija. Anksčiau daug metų ši sudėtingą organizmą sumanai valdė Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokylos direktorius Romualdas Kondrotas. Jis malonai sutiko pasidalinti įspūdžiais ir prisiminimais.

Už Jūsų nugaros – ilgametė Tarptautinio M.K. Čiurlionio konkurso organizavimo patirtis. Kas labiausiai įsiminė?

Apie tai galėčiau parašyti keliu šimtų puslapių knygą. Neturėjome patirties, teko daug ką atradinėti – net ir tai, kas kitų jau seniai atrastra.

Pirmojo tarptautinio konkurso, vykusio 1991 m., prisiminimai ne pamirštami: kažin ar kada nors pasikartos kas nors panašaus. Dabarinius Rusų dramos teatras (senasis Operos ir baletu) buvo apgultas, teatro direktorių šaukė: „Nebeleiskime žmonių, nes nukris balkonai“, nukentėjo teatro durys. Profesorius Vytautas Landsbergis, tuometinis Atkuriamojo Seimo pirmmininkas, atskubėjo iš kažkokio posėdžio, vos ne vos prasiskverbė pro žiūrovus ir dar užduoses sakė kalbą.

I žuri kvietėme ne tuos, kuriuos norėjome, o tuos, kurie sutiko atvažiuoti be Vakaruso įprastų honoraru. Prisimenu, kaip ministrą Darių Kuolį pakelėliau antrą valandą nakties, nes nebuvu mašinos. Lėktuvai nuolat vėlavavo po dvi–keturias valandas... Pagalbos beveik jokios, pinigų labai mažai ir viskas buvo problema: spauda, dizainas, kompiuteriai ir t.t. Tačiau turėjome kitką – entuziastus, muzikos akademijos studentus talkininkus.

Laikas buvo sudėtingas dar ir tuo, kad siekėme tarptautinio pripažinimo. Teko įrodinėti, kad buvę

tarprespublikiniai M.K. Čiurlionio konkursai buvo savo esme tarptautiniai. Pirmasis buvo surengtas dar 1965 m., jis buvo respublikinis. Vėliau konkursas aprėpė Lietuvą, Latviją, Estiją, Baltarusiją ir Moldaviją. 1991 m. jis tapo tarptautinis.

Ar per tuos metus konkursas keitėsi? Kaip Jūs jį matote dabar?

Jis darosi vienu iš daugelio. Tačiau Lietuvoje jis vienas iš rimčiausių, prestižiaus tiek savo premijos dydžiu, tiek sudėtingumu. Labai norėtusi, kad jis išlaikytų solidaus konkurso statusą, kad nesumenkštų. O taip neatsitiks, jei i žuri bus kviečiami pirmo ryškumo atlikėjai, jei išliks tradicija prieš kick-vieną konkursą sukurti naujų lietuviškų kūrinių Čiurlionio tematika.

Jauniems atlikėjams labai svarbu, kad juos išgirstų ryški žvaigždė, asmenybė, dalis jų važiuoja vien dėlto. Bet yra ir negatyvių dalykų, vadinančių atlikėjų klajūnų. Konkursų federacija jau prieš daug metų pradėjo skelbtį klajūnų sąrašus. Tai žmonės, kurie užsirašo, kad dalyvaus, sumoka nario mokesčių ir neatvažiuoja. Arba atvažiuoja sakydami, kad nesimokė, bet pabūs stebėtojais. Jie pakliūna į bukletus ir vėliau deklaruoja, kad yra dalyvavę.

Būtų taip pat puiku, jei išliktu tradicija išleisti bent jau laureatų kompaktinę plokštelię. Tarkim, kad pasibaigus konkursui atlikėjas iškart galėtų išsivežti plokštelię. Ateityje aš matau solidū atlikėjį M.K. Čiurlionio konkursą, skirtą brandžiam menininkui, ne studentams, ne mokyklų absolventams. Tikiuosi, kad konkurso programa išliks tokia pat sudėtinga.

Diskusijų objektu išlieka klausimas, kiek Čiurlionio turi būti jo varsto konkurse. Iš žuri pirmmininkų parastai surinkdavome pastabas ir pageidavimus kitam konkursui. Ne kartą girdėjau, kad, su visa pagarba M.K. Čiurlioniui, jo muzikos paudojimas kituose konkursuose yra ribotas. Galbūt jo kūrinių konkurse turi būti po vieną pasirinktinai ar du smulkios formos.

Konkursas būtų sėkmingesnis, jeigu prie jo prisištėtu mūsų simfoninių orkestrų. Kažkada maestro Gintaras Rinkevičius buvo suteikęs

laureatams progą pagroti su orkestru. Tik orkestro atlikėjai tikisi kitiko honoraro, nei leidžia mūsų galimybės. Anksčiau konkurso dalyviai paskaičiuodavo, ar jiems apskritai apsimoka važiuoti į konkursą. Bet jei jie žinotų, kad laureatai gausa angažamentą koncertų ciklui, motyvacija būtų visai kitokia.

Man liūdina, kad Lietuvoje mažėja vargonininkų. Vargonų muzika visad buvo išaukštinta, iš pirmus konkursus vargonininkai veržte verždavosi, buvo daug studentų vargonininkų. Dabar dalyvauja vienetai ir tie patys ne visada pajėgūs konkuruoti su užsienio atlikėjais. Bet konkursas neturėtų tapti vien pianistiniu.

Jūs, kaip M.K. Čiurlionio menų mokylos vadovas, turbūt šiek tiek sargeate už savo mokinius?

Visada. Ne vienos mūsų absolventas yra tapęs laureatu ar kitos premijos laimėtoju. Mūsų mokiniai repertuarę Čiurlionio muzika yra labai svarbi. Pianistai nebaigia mokylos nepagrojės kurio nors jo kūriniu. Visi mokiniai yra supažindinami su jo muzika. Natūralu, kad jiems artima Čiurlionio dvasia. Kasmet jo gimimo dieną, rugsėjo 22-ąją, dailininkai važiuoja pieštį Čiurlionio keliu, po to rengiame parodas, ten skamba ir kompozitorius muzika. Gražu, kai buvę mūsų auklėtiniai atvyksta į M.K. Čiurlionio konkursą kur nors besimokydam – ar Muzikos ir teatro akademijoje, ar užsienyje – pademonstruoti, ko išmokę.

Jūsų mokykla M.K. Čiurlionio konkurse teikia premiją?

Gal vadinkime tai prizu. Jaučiamame pareiga įteikti jį jaunam atlikėjui už Čiurlionio vardo garsinimą. Būsime laimingi, jei jis bus įvertintas ir žuri. Konkursu labai domisi mūsų mokytojai ir vaikai, jie klauso pasirodymui. Tai tikra mokykla: kaip korėjietis ar japonas suprantā Čiurlionį? Diskusijos mokykloje būna gana aštrios. Ir ne visada mūsų vaikų nuomonės sutampa su žuri, o tiksliau, dažniausiai nesutampa. Juk mes visi subjektyviai suvokiame muziką.

KALBĖJOSI
BIRUTĖ PANKŪNAITĖ

Kronika

Prasidėjo tarptautinis M.K. Čiurlionio konkursas

Tarptautinis M.K. Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkursas šiemet sulaukė ypač gausaus dalyvių skaičiaus ir užsienio svečių dėmesio.

nistų konkursu vertinimo komisijos narys Zbignevas Ibelhauptas pabrėžė, kad konkurso dalyviams šiemet sudaromos puikios sąlygos, viena jų – groti naujausio modelio, 2010-aisiais sukurto „Yamaha“ fortepijonu.

Geriausiams vargonininkų ir pianistų konkursų atlikėjams vertinimo komisijos skirs po 3 laureatų premijas ir diplomas. Pirmosios vienos laureatai bus apdovanoti 10 000 eurų premija, antrosios – 6000 eurų, trečiosios – 3000 eurų, diplomantai – 1000 eurų. Konkursu dalyvių laiks ir specialiųjų muzikantų profesionalumą vertins dvi komisijos, iš kurias pakviesti pasaulinio garso pedagogai ir muzikantai iš 9 Europos šalių: Lietuvos, Austrijos, Estijos, Italijos, Lenkijos, Nyderlandų, Rusijos, Suomijos ir Vokietijos.

Vargonininkų konkursu vertinimo komisijos narė Renata Marcinkutė-Lesieur džiaugėsi aukštų konkursu meninių lygių bei profesionalumu.

Pasak jos, M.K. Čiurlionio konkursų laureatai nuolat koncertuoja užsienyje bei pelno laurus kituose konkursuose.

M.K. Čiurlionio konkursą rugsėjo 23 d. vainikuos Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje vyksiantis baigiamasis koncertas, jo metu bus apdovanoti konkursu nugalėtojai. Pianistų konkursu laureatai nuolat koncertuoja užsienyje bei pelno laurus kituose konkursuose.

Bilietus į baigiamuosius konkursu koncertus galima įsigyti Lietuvos nacionalinės filharmonijos kasose (Aušros Vartų g. 5) ir internetu: www.filharmonija.lt bei www.biletais.lt. Konkursu perklausos ir koncertai Šv. Kazimiero bažnyčioje nemokamai.

Daugiau informacijos apie tarptautinį M.K. Čiurlionio pianistų ir vargoninkų konkursą interneto svetainėje www.ipmc.lt

TKPC INF.

LR kultūros ministras A. Gelūnas, D. Širvinskas, Z. Ibelhauptas, R. Marcinkutė-Lesieur

Kronika

M.K. Čiurlionis (1875–1911): jo ir mūsų laikas

2011-icij – Mikalojaus Konstantino Čiurlionio išėjimo šimtmečio metai. Praejęs laikas irodė, kad menininkui gyvenant retai skambėjusi, likusi rankraščiai ne nebaitgas eskizais jo kūryba atspindėjo esminius Europos muzikos lūžio procesus. Tai XX a. pradžios paribiuose susidurianti romantiskoji idiomą ir aktyvūs gimstančio modernizmo ženklai. Čiurlionio muzikoje telkėsi kompozitorų slaptaraščių, kompozicinių medžiagos „gamybos“ būdų paieškos, šios medžiagos tolesnės

struktūrinės ir formalios būties numatymas. Čiurlionio kompozitorius mīslę suvokti padeda jo sielos ir talento antrininkas Čiurlionis dailininkas. Atėjusi iš romantiskų inspiracijų skliauto, Čiurlionio kūryba buvo vizionieriška XX a. naujosios muzikos perspektyvos kryptis.

Šiam Lietuvos menininkui ir jų palikimo įvairiapsiams tyrimams skiriama tarptautinė tarpdisciplinė konferencija. Ji vyks rugsėjo 21–24 d. Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Antruojuose rūmuose, Tiltų g. 16.

Pranešimai bus skaitomi tris konferencijos dienas rugsėjo 21–23 d., paskutinę, rugsėjo 24-ąją, renginio

dalyviai aplankys Nacionalinį M.K. Čiurlionio dailės muziejų Kaune.

Konferencijoje dalyvauja 45 pranešėjai – muzikologai, menotyrininkai, dailėtyrininkai, filosofai ir kt. – iš dvylės šalių (Anglijos, Arménijos, Danijos, Estijos, Italijos, JAV, Lenkijos, Prancūzijos, Rusijos, Suomijos, Vokietijos ir Lietuvos). Girėdėsime 25 Lietuvos mokslininkų ir tyrejų pranešimus. Visas pranešimų sesijas pradės plenarinės sekcijos – valandos trukmės paskaitos, jas skaityti pakvieti žymūs M.K. Čiurlionio palikimo tyrinėtojai – prof. habil. dr. Vytautas Landsbergis, dr. Rasa Andriušytė-Žukienė, prof. dr. Jonas Bruveris, prof. habil. dr. Gra-

žina Daunoravičienė, semiotikos tyrėjas prof. dr. Eero Tarasti (Suomija), Lenkijos muzikologas dr. Jacek Szerszenowiczius ir Vokietijos muzikologas prof. habil. dr. Hermannas Jungas.

Konferencijoje pristatomais pranešimais siekiama nubrėžti plėčius Čiurlionio kūrybos tyrimo horizontus, peržiūrėti esamus požiūrius ir, remiantis naujausiais tyrimais, perticioti į kitą Čiurlionio kūrybos pažinimo lygmenį. Svarstydamis jo pranašingos meninės intuicijos priežastis ir žvelgdami į šimtmečio atstumą bei naujuojančio tyrimo metodologijų perspektyvas, konferencijos dalyviai skatinėti apibrėžti Čiurlionio

vietą XX a. kultūros žemėlapyje.

Konferenciją organizuoja Lietuvos muzikos ir teatro akademija, Lietuvos kompozitorų sąjunga, bendradarbiaudamos su Vilniaus dailės akademija ir Lietuvos kultūros tyrimų institutu.

Konferencijos partneriai ir rėmėjai: Kultūros rėmimo fondas, Vytauto Landsbergio fondas, Lietuvos nacionalinė filharmonija, Tarptautinių kultūros programų centras, Vilniaus turizmo informacijos centras ir konferencijų biuras, Nacioninis M.K. Čiurlionio dailės muziejus. Tyrimą finansavo Lietuvos mokslo taryba.

RIMA POVILIONIENĖ

Furijoms įkandin?

Lietuvos nacionalinio dramos teatro sezono pradžia: „Fundamentalistai“

Konstantinas Borkovskis

Rugpjūčio 30 d. Nacionalinio dramos teatro fojė buvo pirmą kartą parodytas premjerinis spektaklis „Fundamentalistai“. Tuo pat metu teatras surengė Vilniaus gatvėse savo sezono pradžios reklaminių stendų akciją, sukėlusią skandalingą žiniasklaidos ir miesto valdžios reakciją. Tokias dvemis provokuojančias akcentais svarbiausias mūsų dramos teatras pradėjo naują 72-ąjį sezoną.

Spektakli „Fundamentalistai“ režisavo Jonas Vaitkus, jame vaidina Povilas Budrys ir Rasa Samuolytė. Pirminis vaidinimo variantas jau buvo rodytas pavasarį šiometėje „Naujosios dramos akcijos“ pjesių skaitymu programoje. Dabar spektaklis vaidinamas teatro foje.

Suomij dramaturgo Juhos Jokelos pjesė „Fundamentalistai“ (2006) buvo pripažinta geriausia metų Šiaurės šalių pjese ir pelnė apdovanojimą „Nordic Drama Award“ (2008). Joje pasakojama apie protestantų pastoriaus Markuso ir dešimtmeciu už jį jaunesnės krikščioniškų fundamentalistų sekto aktyvistės Heidės astringus santykius. Siužetui rutuliojantis jie kiekvienas savai išgyvena išpažįstamų kertinių tikėjimo tiesių ir gyvenimo, paaukoto tikėjimui, prieštaravimui.

Pjesės tekstas sukurtas kaip Markuso monologas, vieša išpažintis su pasakojimą iliustruojančiais vaidybinių intarpais, kuriuose jis veikia kartu su Heide (R. Samuolytė). Režisierius J. Vaitkus nežymiai, bet esmine korekcija palengvina aktorių P. Budrio užduotį: spektaklyje Markusas – tai „išluomintas“ protestantų pastorius, atsinešęs sutaną prekybos centro maišelyje. Pasakabinęs ją ant sienos, jis pradeda tarisi skaityti publikai pamokslą apie savo nuodėmingai nugyventį gyvenimą ir su tuo susijusius teologinius „diskursus“. Jis nesiruošia savo gyvenimo peripetių vėl išgyventi žiūrovų akivaizdoje; visa tai jau praeity. Ir pamokslaujančio pastoriaus intonacija suteikia jam galimybę savo nuodėmių, nuopuolių ir klystelių istoriją pasakoti lengvai, tarsi žvelgiant į ją iš dausų, visa atleidžiančio ir jam jau atleidusio Aukščiausiojo Teisėjo akimis.

Kad ilgo teksto našta aktoriui būtų dar smagiau pakeliamas, rankose jis nuolat laiko sąsiuvinį (atseit die-noraštį), kuris jam akivaizdžiai padeda vaidinant. Kai kurias reikšminas teksto vietas aktorius nuspalvinia išraiškingomis reakcijomis ir talentingais gestais (pvz., pirmojo veiksmo pabaigoje, kai sužino, kad Heidė, kurią jis mėrgina, yra ištekėjusi dviem vaikų motina). Taip pat reikšmingai pateikta prisiminimų mizanscena ant fontano barjero, kai pastorius Markusas, būdamas 30-ties, jaunutės Heidės gydomajį masažą nesėkmingai mėgina paversti erotiniu. Efektingas ir jūdvių, jau gyvenančių santuokoje, audringas iš-

siskyrimas ir santykų aiškinimasis, kai pastorius, pagriebės savo spurdančią žmoną, velka ją aplink fontaną, rodydamas jos veidą visoms keturioms pasaulio šalims (nes publika sėdi perimetru aplinkui). Nesunkiai nuspėjamas efektas – Heidės plūkštéléjimas su visais rūbais į fontano baseinėlį (kaip jos personažo kraštutinio pasimetimo išraiška).

Antroji spektaklio žvaigždė R. Samuolytė jau yra įvaldžiusi pragaistiingos aistros katalikų kunigui stereotipą kine (filme „Nuodėmės užkalbėjimas“). Ne toks šokiruojantis meilės protestantų pastoriui siužetas jai pasiduoda lengvai, tarsi vaikiškas plastilinas patyrusio skulptoriaus rankose. Puikiai suvaidintų charakterinių ir žanrinių epizodų rinkinys suteikia reginui tą minimalų teatrališkumo krūvį, kuris leidžia jį vertinti vis dėlto kaip spektaklį, o ne vien tik kaip dviem valandų su pertrauka trukmės teatralizuotą paskaitą teologinėmis temomis.

Bet spalvingi teatralizuoti interpalai nekludo patogai įsitaisiusių minkštasoliuose aplink paauksuotą fontano „Versmė“ figūrą publika jaustis dvasingai ir komfortiškai. Tik netikėtai sudžeržiantys anachroniški telefono skambučiai iš įrašo (tokius garsus dabar skleidžia tikriausiai tik gaisrinių aliaimai ir kaimo mokyklų skambučiai) prikeliai publiką iš palaimingo aplinko paauksuotą fontano „Versmė“ figūrą spektaklyje naudojama ne kaip funkcinis, o prasminis elementas. Spektakliui arčiant prie pabaigos Heidė tikrai mėgina nusižudyti, bet svarbu ne tik tai. Ieškant tolimesnių prasmų, dera nukelauti žvilgsniu prie garsiųjų Muzų – taip pat sukurta S. Kuzmos, puošiančių Nacionalinio dramos teatro fasaadą, ir gerai į jas įsižiūrėti. Vaizduodamas pagrindinius teatro žanrus simbolizuojančias figūras, skulptorius sukūrė tris pašelusias demoniškas būtybes, panašias į raganas iš Shakespeare'o „Makbet“ ar į kitas tautosakos furijas, šiurpą keliančias akmeniniais veidais lekiančias į savo saskrydį Šatrijos kalne.

Iškabos, alegorijos ir potekstės

J. Jokelos pjesėje „Fundamentalistai“ pastoriaus Markuso ir sekantės Heidės pragaistiinga žmogiškoji aistra išplaukia iš kardinaliai skirtingu tikėjimo prigimčiu: vieno tikėjimas – kaip proto liepsna, kitos tikėjimas – kaip aistringas moteriškas instinktas. Pjesės istorija baigiasi abiejų žlugimu: vienas nemenka luomo ir tarnystės, kita nemenka sveikatos ir sveikos nuovokos. Bet J. Vaitkui siužetas téra tik dar vienas iš daugybės jo sceniškai nagrinėtų Moters ir Vyro aistrų labirintų. Juos režisierius kolekcionuoja, jais mėgaujasi tarsi lepidopterologas, tyrinčiantis egzotiskus drugius. Ir jam akivaizdžiai nė motais nei skandinavų protestantiškasis fundamentalizmas, nei kuo jis skiriasi nuo katalikiškojo. Terminas „fundamentalistai“ Nacionalinio dramos teatro kontekste turi visai kitokią prasmę, nei užkoduota pjesėje. Kad kokią?

Skulptoriaus Stanislovo Kuzmos paauksuotoji fontano skulptūra „Versmė“ kaip dekoracija organiškai įpinta į spektaklio vyksmą. Iš tiešų ši figūra simbolizuoją šio teatro legendinio spektaklio „Paskenduo-

lė“ (1956 m., rež. K. Kymantaitė) pagrindinį personažą.

Istabu, kad naujų tuometinio Akademinio dramos teatro rūmų (1981 m.) interjero puošybai buvo pasirinkta būtent nelaimingojo Veronika iš A. Vienuolio apysakos, o ne, pavyzdžiui, Apyaušrio Dalia ar-

idėja ir dizainas, gamyba ir iškabiminas po visą miestą komerciškai patrauklioje vietose (taip pat juo patenktimas gedulingu juodu užrašu „Nacionalinis dramos teatras. Naujas sezona prasidėjo“ Vilniaus valdžiai paliepus). Nesvarbu, kiek vienutinio biudžeto spektaklių už tuos

kas čia vyksta? Bet tuomet kuo ši nauja korporacija iš esmės skiriasi nuo kitų korporacijų, ligi šiol šeimininkavusių, iš pradžia po Akademinio, o dabar – Nacionalinio teatro iškabomis? Ar pavyks šiam teatrui išvairuoti iš tame užkoduoto teatrinio „fundamentalizmo“, pasireiš-

Rasa Samuolytė (Heidė) ir Povilas Budrys (Markusas)

K. ŽIČKYTĖS NUOTR.

ba Barbora Radvilaitė. Ir šiai laikais paminklas savižudei būtų akibrokštas, o anais gūdžiai brežnevinišiai – juolab. Todėl buvo nuspresta skulptūrą traktuoti kaip alegorinę ir pavadinti ją „Versmę“.

Mažai kas iš spektaklio žiūrovų gali žinoti, kad moters, savo valia neriančios į mirtį, paauksuota figūra spektaklyje naudojama ne kaip funkcinis, o prasminis elementas. Spektakliui arčiant prie pabaigos Heidė tikrai mėgina nusižudyti, bet svarbu ne tik tai. Ieškant tolimesnių prasmų, dera nukelauti žvilgsniu prie garsiųjų Muzų – taip pat sukurta S. Kuzmos, puošiančių Nacionalinio dramos teatro fasaadą, ir gerai į jas įsižiūrėti. Vaizduodamas pagrindinius teatro žanrus simbolizuojančias figūras, skulptorius sukūrė tris pašelusias demoniškas būtybes, panašias į raganas iš Shakespeare'o „Makbet“ ar į kitas tautosakos furijas, šiurpą keliančias akmeniniais veidais lekiančias į savo saskrydį Šatrijos kalne.

Galų gale nukreipkime žvilgsnį į naujausią šio teatro akcentą, kad suvokume šio sezono pradžios ir spektaklio „Fundamentalistai“ manifestinę prasmę. Tai – modernūs teatro reklaminiai plakatai, didžiuolis vertikalių stendų triptikas, kuriamo pavaizduotos trys figūros: kungi, merginos ir policininko. Po jomis – atitinkami devizai: kungi – „Aš tapsiu žvaigždė“; merginos – „Aš žydysiu“; policininko – „Aš emigruosiu“.

Nesvarbu, kiek teatru iškainavo vitrinų rekonstrukcija, reklamos

pinigus galima būtų pastatyti. Svarbu tai, kad ši reklama atliko savo pagrindinę užduotį ir nepranyko Europos krepšinio čempionato reklaminiame ažiotaže. Tai yra pliusas. Bet tarp kitų ženklių yra ir daugiausia – minusų, o daugiausia – klaustukų.

Tikrovės paeškų dalyviai ir instrukcijos

Žiūrovai, eidami į Nacionalinį dramos teatrą, į sezono atidarymą, pirmiausia regi reklamoje prie teatro trokštantį populiarumo Kungią, žydymo aistros kamuojamą Merginą ir emigravimo manijos apsėstą Policininką. Jie tarsi atkartoja tris lekiančias „furijas“ ant teatro fasoado. Ižengus į vidų ir komfortiškai įsitaisius aplink paauksuotą savižudės Veronikos figūrą sustumtuose minkštasoliuose, dvi valandas stebima dvieju puikių aktorių atliekama teatralizuota paskaita apie skandinaviško protestantizmo vakykštės aktualijas su iškaba „Fundamentalistai“...

Kokia tai akcija? Ką reiškia visie ženkli, iškabos ir ritualai? Kokia funkcija šioje teritorijoje, pažymėtoje minėtomis iškabomis, atlieka žiūrovai? Kokie dėsniai galioja šioje teritorijoje? Ar tai ritualinė erdvė, kurioje dera vykdyti tik tam tikrus reglamentuotus judesius ir patirti tik tam tikro pobūdžio emocijas ir mintis? Ieškoti tik tokius prasmų, kurios suformuluotas instrukcijose? Gal tai tik nauja korporacija po Nacionalinio teatro iškaba, ir kiekvienas čia patekęs iš išorės privalo būti lojalus viskam,

kiančio begaliniu ir dominuojančiu valdiškumu? Ar tiesiog į šį teatrą atėjo naujos kartos teatrinės biurokratijos „fundamentalistai“?

Į šiuos klausimus neduoda atsakymo taip kažkodėl visuomenė surerzinusi naujojo sezono reklama su trimis „mūsų laikų didvyriais“ ir jų provokuojančiais devizais. Iš tiesų tai téra tik naujojo sezono ir būsimųjų jo premjerų iškaba, ir neverta jos pernelyg sureikšminti. Naujiji teatro vadovai, generalinis direktorius Martynas Budraitis ir meno vadovas Audronis Liuga, sezono proga išleistame teatro laikraštyje teigia, kad tai bus „naujojo poveikio sezonas“, kurio šūkis – „Atrask tikrovę!“.

Liepdamas mums tą tikrovę atrasti, o ne kivesdamas drauge jos ieškoti, teatras tarsi skelbia, kad jis jau turi visus raktus nuo tikrovės pažinimo paslapčių. Ir jis pats spręs, kam ir su kokiais reikalavimais tuos raktus įtekti. O kaip bus su naujaja teatrine tikrove, kurią neišvengiamai kartu su žiūrovais kurs teatras – dar vieną didelis klaustukas.

Paradoksalu, kad kuo ilgiau teatrui pavyks savo veikla taip iki galo ir neatsakyti į visus anksčiau išvardintus klausimus, tuo tolimesnis ir sekmingesnis bus užsimotas naujujų Nacionalinio dramos teatro vadovų skrydis pačiuisiems teatru ra-ganoms įkandin.

O ar tas skydis bus visiems sekmingas, paaiškės po artimiausių premjerų. Kaip tokias atvejas pasitaiko, pilotai bus aprūpinti parašiutais.

Visi vaidmenys svarbūs

Aktorius Remigijus Bučius

Remigijus Bučius (Kirilovas) spektaklyje „Demonai“

D. MATVEJEVO NUOTR.

Vidurinioji teatro žiūrovų karta užaugo ir subrendo kartu su tais, kurie prieš daugiau nei du dešimtmiečius padėjo viems atpažinti save legendinėse „Literatūros pamokose“. Tarp jų – aktorius Remigijus Bučius, kuriam rugsėjo 14 d. sukaiko penkiasdešimt metų. Jubiliejaus dieną R. Bučius drauge su Ramune Skardžiūnaite vaidino Nacionalinio dramos teatro spektaklio „Fundamentalistai“ premjeroje.

Remigijus Bučius ir Ramunė Skardžiūnaitė – iš pirmojo Jono Vaikaus „dešimtuko“; 1985 m. bai- gę Lietuvos valstybinę konservatoriją (dabar – Lietuvos muzikos ir teatro akademija), visi pradėję dirbtį Kauno valstybiname akademiniame dramos teatre. R. Bučius čia vaidino Mokytojų Skiepą (A. Saint-Exupéry „Literatūros pamokos“, rež. J. Vaitkus, 1985), Kreontą (Sofoklio „Antigonė“, rež. J. Vaitkus, 1986), sukūrė kitų mažesnių vaidmenų.

Nuo 1998-ųjų R. Bučius – Lietuvos nacionalinio dramos teatro ak-

torius. Svarbiausiai jo vaidmenys – Sergejus (F. Dostojevskio „Stepančikovo dvaras“, rež. J. Vaitkus, 1998), Džekas (B. Frielio „Lugnazado šventės šokiai“, rež. G. Padegimas, 2001), Lebedevas (A. Čechovo „Ivanovas“, rež. S. Mykolaitis, 2002), Pranciškonas (J. Meko „Pati pradžios pradžia“, rež. J. Vaitkus, 2002), Kirilovas (F. Dostojevskio „Demonai. Nelabieji. Apsėstieji. Kipšai“, rež. J. Vaitkus, 2005), Lankūnas (A. Saint-Exupéry „Mažasis princas“, rež. S. Mykolaitis, 2006), Subtilus ponas (L. Bärfusso „Seksualinės mūsų tėvų neurozės“, rež. R. Kudzmanaitė, 2007), Kapitonas Ilgakojinė (A. Lindgren „Pepé Ilgakojinė“, rež. E. Jaras, 2007), Vileikis (A. Škėmos „Saulėtos dienos“, rež. R. Kudzmanaitė, 2008).

Mintimis apie Remigijų Bučių malonai sutiko pasidalinti režisieriai Jonas Vaitkus ir Ramunė Kudzmanaitė.

Jonas Vaitkus: Su Remigijumi Bučiumi repetavome „Fundamentalistus“. Jis ir Ramunė Skardžiūnaitė –

PARENGĖ DAIVA ŠABASEVIČIENĖ

vos muzikai – dainininkas Rafaailas Karpis, saksofonininkas Petras Vyšniauskas, Armonų trio, perkusininkai Pavelas Giunteris, Arkadijus Gotesmanas, ansamblis „Vilnius klezmeriai“, taip pat skaitovas Andrius Bialobžeskis, Vilnius Šolom Aleichemo vidurinės mokyklos moksleiviai. Iėjimas nemokamas.

Tą pačią dieną nuo 17 val. iki

21.30

priešais Geto aukų aikštę (šalia Žydų kultūros ir informacijos centro Mėsinių g. 3A/5) veiks garso-vaiždo instalacija „Praeities blyksnis“: vienu metu pro atvirus namų langus nepertraukiamai skambės buvusio iprasto žydiško gyvenimo garsai – maldų ir giesmių, būtinio gyvenimo ir kt. Juos papildys vizualiniai ir šviesos akcentai.

Šiuos renginius remia Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir LR kultūros ministerija. 2011-ieji Lietuvos Respublikos Vyriausybės yra paskelbti Holokausto aukomis tapusių Lietuvos gyventojų atminimo minėjimo metais.

23 d. 18 val. Vilniaus rotušėje vyks koncertas „Aš visados gyvensiu Viešpaties namuose“. Juo VšĮ

„Pax et Bonum“ ir nepelno organizacija „Académie Lyrique“ (Prancūzija) teisia 2009 m. pradėtą iniciatyvą ir šiais metais pristato antrają programą iš ciklo „Nutildytų balsai“.

„Aš visados gyvensiu Viešpaties namuose“ – šiaiš Dovydo 23-osios psalmės žodžiais pavadintas koncertas skiriamas pagerbti Europos kompozitorius, nukentėjusius nuo totalitariinių režimų. Projekte dalyvauja ansamblis iš Prancūzijos „Voix Etouffées“, kuriam vadovauja dirigentas ir kompozitorius Amaury du Closelis, bei Vilniaus miesto savivaldybės choras „Jauna muzika“, vadovas Vaclovas Augustinas.

Koncerto programoje – O. Balakausko, A. Parto; G. Mahlerio, A. von Zemlinsky, kūriniai.

„7MD“ INF.

Keliai nežinomybėn ir tikri lobiai

ATKELTA IŠ 1 PSL.

Dažnai juokauju, kad skulptūras darau iš atliekų, nes jos skatina naujus sumanymus. Štai tau atsakymas apie įkvėpimą. Banalu, ar ne?

Jūs didieji darbai paprastai išprovovalo diskusijas. Net mažai apie skulptūrą girdėjė žmonės žino jūsų „Krantinės arką“ – ir dažniausiai turi apie ją labai aiškią nuomonę. Kaip iš darbų ir aplink virusias politikų ir žiniasklaidos batalijas žiūrite dabar?

Turbūt labiausiai diskusijas provokuja erdvės papildymas ją keiciant. Taip, manau, atsitiko „Krantinės arkai“. Aktyvi ir nuoga industrinė forma nesuteikia tariamo komforto akiai. Daugelis žiūrovų jaučiasi tiešiog užgauti ar įžesti. Dėl „Krantinės arkos“ kilusios batalijos labai nenužino, nes išgirsti neformalai ir be apsimetinėjimo ištartus žodžius – didelis lobis. Taip pat sužinojau, kad mane ir tokius vertintojus skiria bedugnė. Kartelio nėra, į viską žiūriu

pozityviai – „Krantinės arkai“ stovi.

Žiūrint tik į jūsų skulptūras, jos neatrodo politiškai ar socialiai angažuotos – sprendžiamai pirmiausia meniniai, inžineriniai, estetiniai uždaviniai. Atsidūrusios viešojoje erdvėje jos įgauna tarsi papildomą matmenį. Ar apie tai galvotate, kai renkate skulptūrų vietą? Ką apskritai jums reiškia viešoji erdvė, miestas, aikštė?

Mane mažai domina atviras politikavimas ar sociologizavimas, man tai neesminiai dalykai. Domina viskas, kas vyksta mūsų gyvenime, – nieko neišskiriui. Man visada įdomu ką nors keisti aplinkoje. Gal tai yra minėtasis papildomas matmuo, kuris neduoda ramybės, ir tam reikalinga miesto viešoji erdvė. Čia laukia didžiausi iššūkiai – mastelio, medžiagos ir esamos erdvės.

Suprantu, kad mene nėra receptų, bet norėčiau paklausti, kokios yra

gero meno viešumoje sudedamios dalys? Kitaip tariant – kas svarbu, kai kuri skulptūrą, tapšiančią miesto peizažo dalimi?

Kas yra geras menas viešumoje – tai klausimas, į kurį neįmanoma atsakyti. Nutarei mane nokautuoti. Negalėčiau atsakyti, kas yra menas, juo labiau geras ir dar viešumoje. Nenoriu būti tas, kuris žino, kokios skulptūros turi stovėti Vilniuje ar kitaip Lietuvos vietoje. Tiksliai žinanti, ką ir kaip daryti, man neįdomūs. Kiekvienas bandymas atsistoti viešojoje erdvėje – kelias nežinomybėn. Aš už tokius rizikingus bandymus.

Ačiū už atsakymus.

Naują skulptūrą „Špūlę“ galima pamatyti Liepiškių technologijų parke (Liepiškių kaimas, Vilnius r.)

Vladas Urbanavičius. „Špūlė“. 2011 m.

Anonsai

Koncertai Lietuvos žydų genocido dienai

Valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejuς rugsėjo 23 d. 19.30 kvečia į teatralizuotą koncertą-muzikinių spektaklių „Sielų švytėjimas“, skirtą Lietuvos žydų genocido aukų atminimui. Muzika, scenarius ir režisūra – Anatolius Šenderovo, skambės jidiš literatūros klasiko Abromo Suckeverio (1913–2010) eilėraščių fragmentai.

Koncertas vyks Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centre (Naugarduko ir Aguonų gatvių sankryžoje) – šiame pastate XX a. pradžioje buvo įrengta filharmonija, Pirmojo pasaulinio karso metais čia veikė labdaros valgykla, o po Pirmojo pasaulinio karso pastate įsikūrė profesionalus žydų teatras. Galima sakyti, kad iki sudėtingų personažų Bučius atėjo savo komonis, savo galva, savo širdimi. Tokie žmonės kaip jis man labai reikalingi, nes be jų nebūtų į ką atsiremti.

Ramunė Kudzmanaitė: Remigijus Bučius – ypatinges vienines elegancijos aktorių. Ta elegancija pripildytas kiekvienas jo gestas ir visa plastika. Neįsivaizduoju, kas dar būtų taip suvaidinęs Antano Škėmos „Saulėtų dienų“ Vileiki. Jis visada girdi, kad ir ką vaidintų. Jo personažai tariami žodžiai aštrūs, taiklūs, skaudūs... „Seksualinės mūsų tėvų neurozės“ jam teko vaidinti ypač neigiamą personažą, prievertautoją. R. Bučius surado tame kažkokį keistą žmogiškumą, vienatvės, kažkai išteisino jo gyvenimą ir elgesį, tuo sukeldamas paradoksalią žiūrovų reakciją: neigiamas personažas tam-pa lyg humaniškesnis už teigiamus.

Jo kuriami vaidmenys pasižymi ypač didele bruožų amplitude, jie gyvena, pulsoja. Man labai patinka jo darbas repetitive, nes tai aktorius eruditas, neperšantis savo nuomones, dirba netausodamas savęs.

Nors jis vaidina daugelyje spektaklių, manau, režisieriai jo dar iki galo neatraduo. Jis kuklus, nešvyščioja TV laidose. Remigijus Bučius – pagrindinių dramatiškų vaidmenų artistas! To jam ir linkiu šio jubiliejaus proga.

Koncerte dalyvauja puikūs Lietu-

Ginamasis žodis galimam transatlantiniams solidarumui

Dragan Klaič (1950–2011)

Žinia, kad rugpjūčio 25-ają išėjo Draganas Klaičius, buvęs „Theater Instituut“ Nyderlanduose direktorius bei projekto „Culture Action Europe“ (anksčiau – EFAH) prezidentas, iki šiol atrodo kaip nелемtas pokštas. Vilniuje pasutinysk matytas IETM susitikime „Menų spaustuvėje“ 2009 m. spalį, jis iki pasutinės dienos buvo aktyviai įsitraukęs į kultūros vyksmą, ar tai liestų Europą ar JAV, ar Aziją. Jam rūpėjo kultūros sostinių likimas, jis kėlė kultūrinės atskirties, tarptautinių kultūros ryšių, kultūrinės diplomatijos ir daugybę kitų klausimų.

Eruditas, poliglotas, Draganas Klaičius buvo talentingas teatro tyrinėtojas ir tarptautinė pripažinimą pelnęs kultūros analitikas. Nuolat klausavome jo patarimo, provokavome pasidalinti įžvalgomis, nes žinojome, kad atsakys neįprastai, kitaip, paradosai, su balkanišku humoru. Jo patirtis buvo neišsemama, o kultūros politikos ir vadybos suvokimas gilus ir autentiškas.

Gimęs Serbijoje 1950 m., Klaičius buvo pasaulio pilietis. Studijavo dramaturgiją Belgrade, Jeilio universitete įgijo teatro istorijos ir kritikos daktaro laipsnį, buvo profesorius daugelyje Europos ir JAV universitetų. Inicijavo daugybę kultūros iniciatyvų, parašė knygų (itin populiarūtarp studentų „Mobility of Imagination“ – „Vaižduotės mobilumas“, kuriai išsivertė kaimynai latviai ir lenkai), tuo praturtindamas kultūros vadybos ir politikos tyrimų lauką, tapo tikru Mokytoju kultūros vadybininkams. Iki šiol sunku patikėti, kad jo daugiau nesutiski traukinyje pakeliui į konferenciją kurioje nors pasaulio kertelėje ar nepamatysi apsupto būrio kolegų mažoje senamiesčio kavinukėje. Išeidamas paliko gedeti žmoną Juliją ir dukterį Norą, moteris pačias teatraiškiausiais vardais.

Norėdama apmaldyti šios netekties sukeltą skausmą, atsiverčiau vieną iš jo straipsnių 2005-aisiais jo redaguotame leidinyje „Europa kaip kultūros projektas“. Jo vertinamą dabar siūlau „7md“ skaitymams.

IRENA ALPERYTÉ

Išvykau iš Belgrado studijuoti į Jungtinės Valstijas 8-jojo dešimtmecio pradžioje. Buvaus išitikinės, kad per ankstesnes keliones pakankamai gerai pažinau Vakarų Europą ir kad jau nieko nebeieškau komunistiniame bloke, tad domėjausi Jungtinėmis Valstijomis. O nuvykės ten pra-dėjau mąstyti apie kultūrų skirtumus ir ypatingą Europos savitumą, nuolat patirdamas kontrastuojančias amerikietiškosios kultūros savybes. Jeilio universitete (viename iš pasaulio mokslo lyderių) daugelis magistrantų ir pedagogų buvo iš Europos, bet mano socialinis ratus susiformavo iš europiečių, amerikiečių ir būčių iš „besivystančių“ šalių, tokiai kaip Indija, Brazilija ar Šri Lanka. Mūsų pokalbiuose kritinė amerikietiškosios kultūros analizė buvo nu-spalvinta doze Azijos ir Lotynų Amerikos pastebėjimų. Tai buvo Šaltojo karo metai, kai polarizavosi politinė kairė ir dešinė, JAV peraugusi į opoziciją tarp liberalų ir konservatorių, tuo metu tokiai sąvokai kaip „tapatybė“ ir „globalizacija“ mūsų leksikone nebuvę, o apie postmodernizmą tik kartkartėmis užsimindavo vienas kitas profesorių.

Kultūrinis Europos egzistavimas buvo matomas visur: mokomo prografoje, bibliotekoje, universiteto galerijoje, „arthauzo“ kino teatruose ir universiteto teatre rodomuose spektakliuose, nuolatiname akademikų ir ižymybų, atvykstančių viešnagėn iš Europos, draute. Tačiau miesto aplinka buvo tipiškai amerikietiška: kruopščiai prižiūrimus XVIII–XIX a. universiteto pastatus, tarp kurių pasitaiko ar atgijusios neogotikos pavyzdžių, iš visų pusų supo sutreš dviaukščiai Naujosios Anglijos namukai, skurdas, nusikalstamumas, aplink centrą, 7-ajame dešimtmetyje tapusi radikaliojo urbanistinio regeneravimo auka, stūkojo garažų pamėklės ir aplieisti prekybos centrai. Universitetas buvo intelektualinė oazė – privilegijos ir išsilavinimas, prabanga ir gerios manieros, – bet jam stigo socialinio konteksto ir kultūrinės įtakos. Net nušiurusios gatvelės ties universiteto miestelio riba, kur gyvenome mes, studentai, buvo izoliuota zona, o mūsų profesoriai slėpėsi sau-giuose priemiesčiuose.

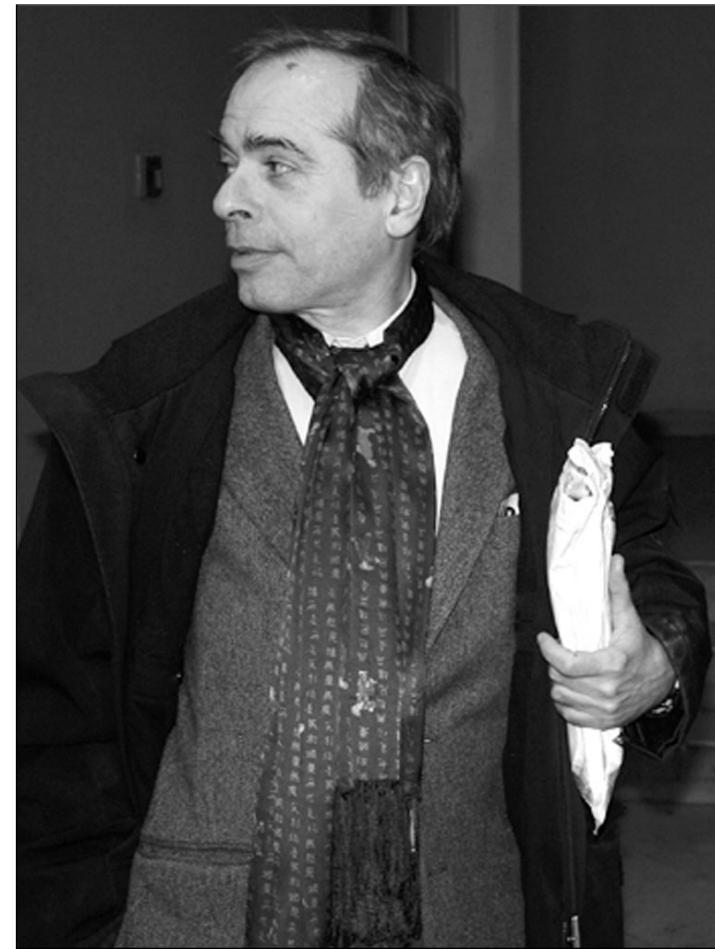
Ačiū Dievui, ne per toliausiai buvo Niujorkas, tad aš vykdavau ten patirti gyvų europietiškų kontekstų. Nors visuomet jaučiau neeuropietiškų bendruomenių artumą ir persmelkiantį amerikietiškosios popkultūros buvimą, savo nostalgija galėjau sušvelninti Aukštutinio Ist Saido Vidurio Europos kavinukėse ir parduotuvėlėse ar kunkiliuojančiose Mažosios Italijos gatvelėse. Europinio stilus intelektualas, kuris neužsisklendžia savo tyrimuose

ir pajégia įveikti atotrukų tarp akademinės ir plačiosios visuomenės, kurio balsas iš universiteto geto gali pasiekti ir kitas intelektualines ar menines bendruomenes – Niujorke buvo retai, o gal net vargai įjamas. Iš rytinės šio miesto dalies perspektyvos pajautau dar tvirtesnį ryšį su Europa, suvokiau ją kaip stiprią ir unikalią kultūrinę konsteliaciją, kaip bendrą kultūrinį mentalitetą, nors ir grūmiaus su homogenizuojančia nostalgija, prisimindamas tą didžiulę įvairovę, kurią patyrė ka-liaudamas po Europą. Savo baigiamajame darbe gilinaus iš autorius, kurie laikė save tikrais europiečiais, bet nepriklausė Europos kultūri-niam „meinstrymu“ – Karelą Čapeką, Stanisławą Witkiewiczį; vėliau su malonumu pristačiau Amerikos scenai tokius Europos autorius kaip Ödönas von Horváthas, Franzas Xaveras Kroetzas. Savo amerikietiškiems skaitiniams ieškojau eruditų kritikų ir kandžių europietiško raugo publicistų, taigi aptikau Edmundą Wilsoną ir Gorę'ą Vidala; greta Miroslavo Krležos ir Witoldo Gombrowiczaus jie tapo man naujais kultūros herojais. Po kelerių metų įjaujau daktaro laipsnį ir grįžau į Belgradą, nė kiek nesigaliédamas ir neabejodamas, bet nuolat apsilinkydavau JAV.

Šaltojo karo pabaiga ne staiga, bet smarkiai paveikė Europos ir Amerikos kultūrinę polarizaciją. Pasipiktinimas JAV suvešėjo globalizacijos diskurso paunksmėje, Europoje tai buvo atsakas į agresyvią ir atgrasią JAV kultūrinį industrių ekspansiją. Pokomunistinių Vidurio ir Rytų Europos visuomenių perėjimas į rinkos kapitalizmą atnešė paveldėtų kultūros sistemų dezorientaciją ir nuosmukį, o kultūros rinkas sparčiai užtvindė amerikietiški produktai, tai kėlė papildomų nuoskaudų ir nuogastavimų.

Dešimtajame dešimtmetyje suintensyvėjus Europos intelektualų debatams, Europai plečiant savo kultūrinę įtaką į rytus ir pietus, amerikiečių intelektualinius dalyvaviminas šiame konferencijų ir diskusių draute kiek prislopo, nors JAV knygos ir straipsniai vis dar labai veikė Europą. Pavyzdžiu, debatuose dėl karo mano ankstesniojo šalyje ryškiai suskambo kelių Amerikos kultūros atstovų balsai, nors jų tonas ir buvo skirtinges: nuo išskirtinai supratingo (Susan Sontag) iki neišmaneliško, arogantiško, iškraipančio esmė (Robert Kaplan).

JAV prezidentui oficialiai paskelbus karą su terorizmu, politiniai nesutarimai tarp Europos ir JAV su-kėlė ir kultūrinį įtampą. Esu linkęs nepaisyti lėkšto antieuropietiškumo apraiškų, o ypač antiprancuziškų JAV gestų, taip pat ir nevalingo antiamerikietiškumo, būdingo nūdie-

nos Europai. Pasigirsta balsų, kad būtina apibrėžti Europos savivoką siekiant priešpriešus su Amerika.

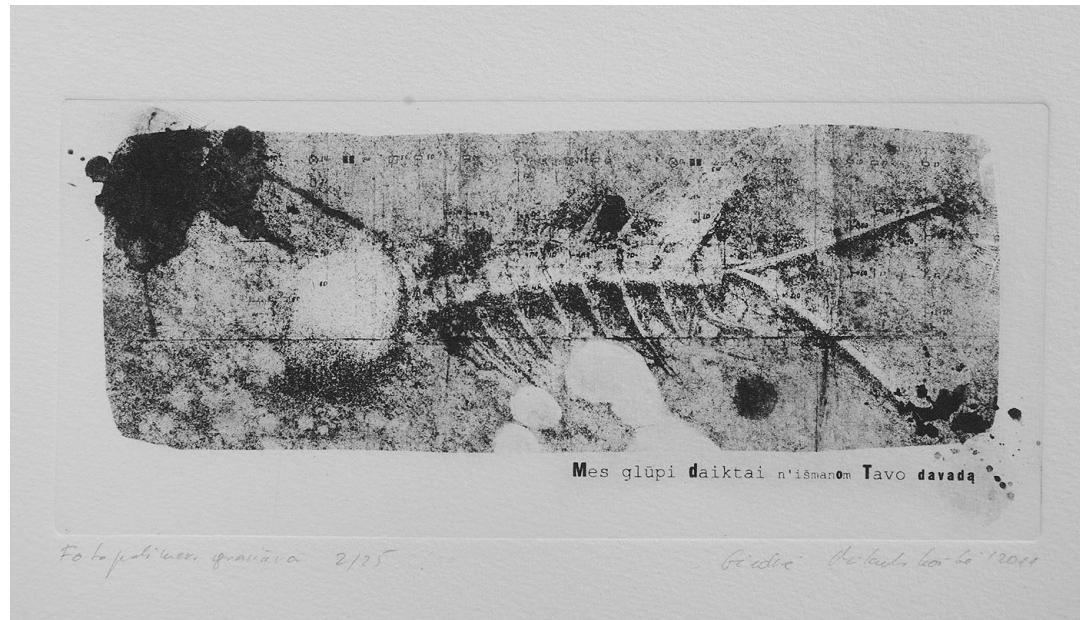
Tai neišvengiamai redukuoja ir supaprastina tiek sudėtingus JAV kultūros klausimus, tiek ir įgamtą Europos kultūros konsteliaciją įvairovę. Europa nieko neigya nei išsigalvodama savo ideologiją, nei puoselėdama netvarų europietiškumo kultą ar Europos viršenybės pojūtį, nei kurdama radikalai priešiškų Kito įvaidžių, kad ir kam jis būtų adresuotas – amerikiečiams ar arabų ir islamo pasau-liui. Labai negerai, kai politinės emocijos ir nesutarimai grindžiami kultūrų skirtumais. Užut konstravę europietiškumo ideologija, europiečiai verčiau gilintų Europos masto intelektualines diskusijas, pa-sirūpintų geresne jų kokybe, taip pat visais lygiais – nuo savivaldos iki ES institucijų – palaikytų Europos kultūros politikos plėtrą, kad būtų skatinami tarpkultūriniai ryšiai, mobilumas ir tarptautinis bendradarbiavimas. Smarkiai pasikeitusiame pasaulyje – išlaisvintame nuo drastiškų Šaltojo karo perskyrų, besigrumiančiame su ekonominės globalizacijos kultūrinėmis pasiekimėmis, paveiktame migracijos ir Europos gyventojų senėjimo, genamame skaitmeninės revoliucijos ir purtoma teroristų atakų, – reikia iš esmės peržiūrėti kultūros politiką Europoje. Nei amerikietiškos filantropijos (kaip vyriausybės rūpesčio pakaitalo) imitacija, nei naivi opozicija Amerikos kultūros konsteliacijai nebūtu šiuo požiūriu vaisinga kryptis.

Solidarumo jausmas yra brangintina Europos kultūros ir politikos ypatybę. Kodėl giri nepareiškus solidarumo su kritiniais amerikiečių balsais, t.y. su tais, kurie priešinasi homogenizuojančiam karo su terorizmu diskursui („kas ne su mumis, tas prieš mus“) arba kovoja už tikrą multikultūrinę įvairovę, kritikuodami kvotomis paremtas politiškai korektiškas pyrago dalybas. Transatlantinių dialogų, ko gero, pagerintų atgyvenusio požiūrio į „Vakarus“ (labiau tinklelio Šaltojo karo priešpriešai) atmetimas, nepaisant nesenai nuskambėjusios entuziastingos Timothy Gartono Asho ginamosios kalbos. Europos Sajungai tampant ekonominės galios bloku ir – ne taip sparčiai – vinenti politiniu dariniu, kultūrinė Europos dimensija neturi būti spraudžiama į ES rėmus. Europos kultūrinį savitumą lemia atvirumas kitiems balsams ir laikysenoms, taip pat pasirengimas išnaudoti tarpkultūrinio veiksmo galimybes, užut išpažįstant europietišką tradiciją kaip simbolį ar kertinį ideologijos akmenį. Mūsų partneriams Amerikoje, kamuojamie karingų reakcioneirių ir fundamentalistų ultrapatriotų, praverstų siek tiek kitokie europietiško solidarumo gestai, toki, kokie būtų sumažinę Rytų Europos disidentų izoliaciją Šaltojo karo metais.

VERSTA IŠ: „EUROPE AS A CULTURAL PROJECT 2002–2004“, FINAL REPORT OF THE REFLECTION GROUP, EUROPEAN CULTURAL FOUNDATION, 2005.

Menininkai baltose lankose

Albumo „Metai“ iliustracijų paroda galerijoje „Kairė-dešinė“

Giedrė Mikulskaitė. Iliustracija „Metams“. 2011 m.

G.JUCEVIČIAUS NUOTRAUKOS

Aistė Paulina Virbickaitė

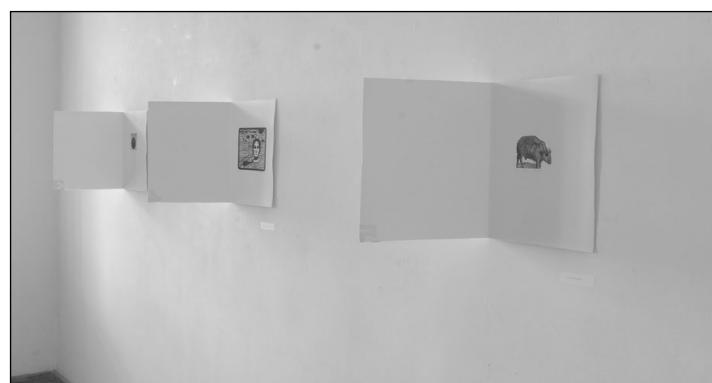
„Baltos lankos, juodos avys – kas išmano, tas jas gano“ – štai, „ganymas“ išyra ta vienintelė knygos funkcija, kurią mokame ir pripažiustum. Taip jau atsitiko, kad kol gilesnes tradicijas turinčiuose kraštose knygos buvo puošiamos auksu bei brangiais akmenimis ir dailinamos kruopščiausiai išpažytomis miniatiūromis, mūsų kraštose barzdoti vyrai užsiemė „vyriškesniais“ reikalaus. Per

ilgus amžius šie vyrai tapo gerokai civilizuotesni, išsišukavo barzdais, išmoko skaityti ir rašyti, pradėjo leisti knygas ir žvelgti į jas kaip į tauatos dvasios palaikytojas.

Ganė vyrai tas juodas avis baltose lankose, kitą kartą net visai meistriškai. Baltos lankos ir juodos avys Lietuvoje buvo vienintelė suvokiama knygos funkcija ir tarpukario, kai Prancūzijoje garsūs ir gerbiami knyriškai subtiliausiais būdais išrišinėjo garsių menininkų iliustruotas

knygas, taip kurdamis tikrus šedevrus. Galima virptelti iš malonumo ir pagarbos paėmus į rankas knygą ir mėgautis ne tik jos turiniu (juandomis avimis), bet ir išrišimu bei viršeliu. Justi ir vertinti medžiagiškumą – viršelio ir popieriaus faktūrą. Mėgautis bendru pojūčiu, kurį skuriniai turinys ir jo „pakuotė“ – knyga. Lietuvoje nei knyriškės, nei knygos meno tradicijos nėra gilios. Nėra tai niekam negirdėti stebuklai, tačiau abi sritys neišvystytos ir gan skurdžios. Žinant kontekstą, buvo dar smagiau išgirsti apie tai, kad artėjančią Kristijono Donelaičio 300-ujų gimimo metinių proga kuriamas gan pretenzingas ir neįprastas projektas.

Šiuo metu galerijoje „Kairė-dešinė“ pristatomas grafikos meno centre inicijuotas ir 50 egzempliorių tiražu išleistas albumas „Metai“. Tai – 11-kos grafikų originalūs estampai K. Donelaičio poemos „Metai“ tema, kuriuos 12-asis albumo menininkas, Matas Dūda, rankomis

Albumo „Metai“ iliustracijų parodos fragmentas

Kronika

XX Vilniaus aukcijonas – konservatyvus, solidus, bet su intriga

Rugsėjo 16 d. (penktadienį) 18 val. Tolerancijos centre (Naugarduko g. 10/2, Vilnius) įvyks jubiliejinis XX Vilniaus aukcijonas. Aukcionui teikiamus meno kūriniai galima apžiūrėti aukciono ekspozicijoje Tolerancijos centre rugsėjo 14–16 d.

Aukciono intriga – rubrika „Nue & Erotika“, kurioje pristatomai aktai bei erotizmo pavezdžiai Lietuvos dailėje: jautrūs ir skulptūriški Juozo Mikėno aktai, Vytauto Kašubos bareljefai, prancūziškai elegantiška Prano Gailiaus erotika, natūralistiškai ironiškas Audrius Puipa, ženkliškumo link gravituojantis Antanas Mončys, juslingumu pulsuojantis Akvilės Zavišaitės aktas, simbolistinė Elvyros Kairiūkštystės grafika, taip pat keli japoniškos XIX a. erotinės grafikos – *shunga* – pavezdžiai.

Bendroje Lietuvos dailės skiltyje

pristatoma dailės klasikų kūryba. Joje atskirai paminėtina tarpukario vilniečių dailė. Išskirkiria Vytauto Kairiūkštio bei Vaclovo Kosciuškos darbai, taip pat Vytauto Mackevičiaus, Sergejaus Gračiovo, Boleslavo Motuzos-Matuzevičiaus, Jono Buračo peizažai. Pristatoma po portą Kazio Šimonio, Adomo Galdin-

ko, Algirdo Petruolio darbų. Rinkinių puošia nedidelis ir žaismingas Viktoro Vizgirdos etudas „Kavinėje“. Abstraktų mėgėjams pristatomomi net trys Rimvido Jankausko-Kampo darbai. Modernizmo klasikai atstovauja Arvydas Šaltenis su daug kur reprodukuotu programiniu darbu „Telefonas II“ bei Algimantas Švėgž-

Viktoras Vizgirda. „Kavinėje“. 1939 m.

įrišo į albumus. Albume – Urtės Balčaitės, Lidos Dubauskienės, Tado Gindrėno, Gretos Grendaitės, Marijos Marcelionytės, Evaldo Mikalauskio, Giedrės Mikulskaitės, Rūtės Spelskytės, Ramintos Šumskytės Sum, Eglės Vertelkaitės ir Birutės Zokaitytės estampai, atliki klasikinėmis – oforte, sausos adatos ir linoraižinio – technikomis. Kiekvienas iš 50-ties albumų vis kitoks. Ne tik dėl išrišimo – skirtinguose albumuose atskirų menininkų kūriniai skirsis. Idomu stebėti ir tai, kaip tas pats kūrinys kinta nuo spaudimų skaičiaus. Šio albumo idėja įdomi dėl trių priečiačių.

Pirma – grafikai buvo „priversti“ bent minimaliai pasigilinti į poemą. Dauguma estampus kūrė specialiai šia tema, dalis pritaikė mums jau matytus kitose parodoose savo kūrinius. Be to, kiekvienas jų parinko po citatą iš „Metų“, kurios tapo tarsi kūrinii pavadinimais, o kartais ir įdomiai paaškinimais.

Antra – stengtasi kurti konceptualiai vientisą ir artimą K. Donelaičio kūrybai albumą. Matas Dūda sakė, kad išrišimą ir albumo viršelį norėjo sukurti „būrišką“, tai yra – paprastą ir kiek grubų: didelis formatas, pabrėžtinai paprastas pilkas albumo viršelis ir nugarėlė iš drobinės „bulvių maišų“ medžia-

gos, stori, rupios faktūros ir grubiai apipjaustyti vidiniai popieriaus lapai. Idomus ir konceptualiai pasiteisinęs sprendimas – knygos šriftas primeina spaustinimo mašinėlės raidyną. Kiekviena knygos raidė išpausta į popierių, o citatos iš „Metų“ dar ir neužpildytos dažais. Tokius reljefinius vienspalvius irašus skaityti gan sunku, tačiau kas sakė, kad šiandien skaityti K. Donelaičių lengva?

Trečia ir gal svarbiausia – tai pats reiškinys. Vienetinių meninių albumų kūrimas, dedikuotas unikalau raštojo kūrybai – tai tarsi pagarbos laiškas praečiai: „Laba diena. Mes gyvename gerai. Štai, vis dar gerbiamo knygą ir vertiname ją. Prisimename Jus ir didžiuojamės.“ Tai ir laiškas ateičiai, ateinančioms kartoms. Apie mūsų šiandieninius lūkesčius ir mėgimimus testi tradicija, apie mūsų požiūrį į knygą, raštą ir vaizdą. Kas žino, gal kas nors, žiūrėdamas į šį pilką kaip lietuviška laukų pelė albumą po 300 metų, susimąstys apie knygą kaip visumą, ne tik kaip juodas avytes, pažirusias popierinėse ar skaitmeninėse baltose lankose.

Paroda veikia iki rugsėjo 24 d.

Galerija „Kairė-dešinė“ (Latako g. 3, Vilnius)
Dirba antradienį–penktadienį 11–18 val.,
šeštadienį 11–15 val.

Matas Dūda. Albumo „Metai“ apipavidalinimas. 2011 m.

da su lietuviškojo periodo peizažu. Pirmą kartą pristatomas labai įdomus autorius – Romanas Vilkauskas, taip pat rasime Algilio Skačkauską, Rimo Bičiūnį, Algilio Griškevičiaus, Leonardo Tuleikio darby, Valentino Antanavičiaus asambliažą.

Grafikos skiltyje bus pasiūlyta išsigyti Fluxus objektą – Jurgio Mačiūno autorinę knygą „Jonas Mekas. Reminiscencijos“. Šalia – nuostabi lietuviškos grafikos klasikos apžvalga: Vincas Kisarausko, Stasio Krausausko, Petro Rauduvės, Leono Lagausko, Petro Repšio, Mikalojaus Vilučio lakštai. Dabartinių keturiasdešimtmečių kartai nostalgija ir šypsena sukelia kelios originalios „Genyje“ spaustintos „Paršiuko Čiuko“ istorijos.

Aukcioną užbaigs istorinė grafika bei nedideliu europinio antikvaro rubrika. Bus galima išsigyti unikalų XVII a. I p. Mikalojaus Kristupo Radivilo Našlaitėlio užsakymu sudarytą Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės žemėlapį bei kita, mažesnį – Jono Neprekevio ir Tobiaso Meyerio, žymių Europos kartografių

– LDK žemėlapį. Taip pat atkreiptinas dėmesys į Barthelemy’aus Lauvergne, Napoleono Ordos ir Antonio Oleščinskio lituanistinius vaizdus.

Antikvaro skiltyje atkreiptinas dėmesys į vieno iš Nidos kolonijos autorių – Josepho Burgerio – Neringos peizažą, taip pat litvakų Pinchuso Krémègne naturmortus, nuostabiai jautrią Léono Herbo, Otto Pippelio, Alberto Rossi taubybą.

Aukciono rinkinių sudaro 102 meno kūriniai, jų kaina svyruoja nuo 400 Lt iki 27 500 Lt.

Registruotis, peržiūrėti aukciono katalogą galima internete www.menorinka.lt.

Aukciono ekspozicija (Tolerancijos centras – Naugarduko g. 10/2, Vilnius)
Dirba rugsėjo 14–15 d. 10–18 val.,
rugsėjo 16 d. 10–14 val.
Papildoma informacija teikiama tel.: +370
615 29 023, +370 685 76 500, +5 2307 200
El. paštas info@menorinka.lt; tinklalapis www.menorinka.lt

Legendinis Šiaulių dailininkas, arba Penzeliukas

Paroda „Gerardas Bagdonavičius. Gyvenimas – tarsi teatras...“ Šiaulių „Aušros“ muziejaus Ch. Frenkelio viloje

Dovilė Daunoravičiūtė

Mąstydamas, kur būtų galima Šiauliųose vykusiai „pasikultūrinti“, išskirčiau tris tam tinkamas vietas: Šiaulių dailės galeriją, „Laiptų“ galeriją ir Ch. Frenkelio viloje vykstančią Gerardo Bagdonavičiaus (1901–1986) parodą. Pastarajį variantą man padėjo išsirinkti močiutė (Irena Švedienė). Ji vis kalbėjo, kad būtinai nori aplankytį Frenkelio vilą, nes ten eksponuojami jos dailės mokytojo Penzeliuko darbai.

„Penzeliuk?“ – „Taip taip, mes visi Bagdonavičių taip ir vadindavome. Labai geras mokytojas buvo, nors, tiesa, mes jo per pamokas neklaudydavom, kol neprižadėdavo, kad pieš ant lentos, jei mes ramūs, tylūs būsim. Ir koki tik paveikslų nepripiešdavo! Sulaikę kvapą žūrēdavome ir niekaip atsigrožėti negalédavom.“

Dar močiutė prisiminė, kad Bagdonavičius su savo mama labai mėgdavo eiti į teatrą. Abu baltaip apsirengę, žili („Atrodydavo it angelei“), visada gaudavo vietas centre ir taip emociagai žūrēdavo, jog atrodydavo, kad salė pilna judviečių balsų. Išties Bagdonavičius mėgo ir

gėda neaplankytį parodos. Taip vėl atsidūriau prie Frenkelio vilos varštelį, pro kuriuos įžengusi visada pasijuntu lyg sugrižusi atgal į praeitį. Ir atrodo, kad tuo duris atvers pats Chaimes Frenkelis ir paklaus, ko man reikia jo namuose. Žinoma, taip neatsitinka, bet, dievaži, tą vilą tikrai gaubia kažkokia mistinė au-

ra. Pojutis kaip niekur kitur.

Mane pasitiko linksmos ir paslaugios muziejaus darbuotojos. Su-

mokėjusi 3 litus paklausiai, kur čia to Bagdonavičiaus darbai. Bet muziejaus damos pasiūlė neskubėti ir iš pradžių aplankytį visas viloje esančias ekspozicijas. Kodėl gi ne? Esu ir ankščiau viską išvaiščiuojusi, bet vis tiek įdomu. Pirmas aukštatas, antras aukštatas, salė po salės, baldai baldeliai, didikų portretai, peizažai, knygos, kino salė ir t.t.

O viską apžiūrėjusi, kai ką nemaciom ir pačiupinėjusi, prieinu ir Bagdonavičiaus darbų ekspoziciją, kuri užima tris vilos sales. Tiesa, vienoje salėje eilėmis išdėliotos kėdės šiek tiek trukdo laisvai vaikščioti ir apžiūrinėti darbus. Bet negalima pykti, nes ši salė skirta viloje vykstančiems koncertams. Dar vienas akiai neįprastas dalykas – darbai iškabinti

dėlto yra iprasta pirmiausia susipažinti su autoriaus gyvenimo faktais, o tik vėliau apžiūrėti jo darbus. Beje, Šiaulių Aušros muziejaus rengiamoms parodoms tokios planšetės, iliustruojančios autoriaus gyvenimą (biografijos faktai, nuotraukos, kitų atsiminimai ir pan.), labai būdingos.

Parodoje pristatoma įvairiapusė dailininko kūryba: tapyba, scenografiija, grafika, taikomoji grafika, dizainas – „nuo saldainių popierėlio iki paminklo Vytautui Didžiajam Lygumuoš“. Darbai buvo ilgai saugoti „Aušros“ muziejaus archyvuose ir pagaliau pristatyti lankytojams. Taip pat išleistas ir 110-ujų gimimo metinių jubiliejuas proga pristatytas albumas-katalogas „Gerardas Bagdonavičius. Tapyba, grafika, dizainas, fotografija“ (sud. Augenija Jovaišaitė, Virginija Šiukščienė, Odeta Stripinienė, iavidinio straipsnio autorius – Vytenis Rimkus. Šiauliai: „Aušros muziejus“, 2011 m.), kur išsamiai pateikiama Bagdonavičiaus biografijos faktai, jo kūrybos apžvalga, bibliografija ir viskas iliustruota svarbiausiais menininko darbais.

Pirmieji darbai, kuriuos pastebėjau, buvo gaminių pakuočės bei saldainių popierėliai. Būtent, saldainių popierėliai, kuriuose kojytėmis maskatuoja miesto ponutės. Grakščios ir valiūkiškai žvelgiančios – nejučia priminė kažkada Vilniuje lankytą mados parodą „Art deco stilus (1918–1939)“. Žinoma, čia esama ir tautiškesnių popierėlių, puoštų medžio drožybą primenančiais ornamentais ar su Vytauto Didžiojo atvaizdu. Tautinę savimonę taip pat žadina jo kurti baldai Kauno Karininkų ramovės Prezidento kabinetu.

Visai kitaip atrodo „Metropolio“ baro rekonstrukcija ar džiazo orkestro estrados fono dekoracija – spalvos ir linijos pulsuoją, figūrų komponavimas muša ritmus. Nieko neprikiši – išties įdomūs futuristiniai pabandymai.

Šalia – daugybė peizažų: grafikos ir tapybos darbų, architektūriinių, urbanistinių, gamtos peizažų. Dau-

guma iš jų (architektūriniai ir urbanistiniai) papildyti įvairiausias užrašais, paaškinimais, kuriuos darbar galima laikyti neįkainojamais etnografiniais bei istoriniai šaltiniuose: „Dailininkas fiksavo tas vietoves, tuos miestų kampelius, kurių šiandien net nėra išlikę, ir jau ta prasme piešinai yra vertybė“, – sakė Virginija Šiukščienė (Diena.lt, 2011-08-10).

Ameniškai man pritraukliausi pasirodė pajūrio vaizdeliai: Palangos restoranas ir paplūdimiu besidžiaugiantys poilsiautojai ar jachtos, plūduriuojančios jūroje – idiliški ir nekomplikuoti. Šiek tiek niūresni ir grėsmingesni miesto vaizdai – sodrių, tamsių spalvų banguojančios stogų cilės ir rimti žmogystų veidai. Šiuose darbuose

ne ant baltų sienų. Istorinis interjeras apsaugo kūrinius nuo išpūdžio sterilumo.

Kadangi prieš parodą lankytųjai apeina ir kitas ekspozicijas, paklūna tiesiai į antrąjį salę. Pirmoji su parodos plakatu bei planšetėmis, trumpai pristatančiomis Bagdonavičiaus gyvenimą, apžiūrima vėliausiai. Tai šiek tiek glumina, nes vis

gėda neaplankytį parodos. Taip vėl atsidūriau prie Frenkelio vilos varštelį, pro kuriuos įžengusi visada pasijuntu lyg sugrižusi atgal į praeitį. Ir atrodo, kad tuo duris atvers pats Chaimes Frenkelis ir paklaus,

taip neatsitinka, bet, dievaži, tą vilą tikrai gaubia kažkokia mistinė au-

Gerardo Bagdonavičiaus asmeniniai daiktai

AUTORES NUOTRAUKOS

Gerardas Bagdonavičius. Kauno karininkų ramovės Prezidento kabineto baldų projektas

teatrą, ir muziką, ir fotografiją, nors dailei skyrė daugiausia laiko. Jis – įvairiapusė asmenybė, miesto šviesuolis, kurio visur būdavo pilna. Turbūt todėl ir paroda vadinas „Gyvenimas – tarsi teatras...“.

Taigi pakalbėjusi su močiute ir pagalvojusi, kad Bagdonavičius vis dėlto buvo viena ryškiausiai Šiaulių asmenybė, nusprendžiau, jog būtų

galima aptikti ir impresionizmo, ir ekspresionizmo, ir natūralizmo apraiškų.

Apskritai, anot muziejininkų, kūrybinis Bagdonavičiaus bražas formavosi veikiamas įvairių XX a. pradžios stilių, o kartu išliko savitas ir nepakartojamas (tiesa, tai turbūt būdinga didžiajai daugumai to laikotarpio Lietuvos dailininkų). Vytenio Rimkaus teigimu, dailininko kūrybinio bražo formavimuisi bei estetinėms pažiūroms daugiausia įtakos turėjo secesija, modernas, rusų „Meno pasaulio“ grupuotės stilistika, artima pažintis su dailininkais Mstislavu Dobužinskui, Antanu Žmuidžiavičiumi, Justiniu Vienožinskui, meno istoriku Pauliumi Galaune.

Nemaža vietas parodoje skirta ir scenografijoms bei veikėjų kostiumams. Šioje srityje Bagdonavičius pradėjo dirbti dėl specialistų stokos ir vedamas jaunaviško entuziazmo. Kuriant scenografijas buvo būdinga išsiausti ir kuo tikroviausiai atskleisti epochą. Jo sukurti kostiumai ir scenografijos ryškios, detalios.

Nepamirštęs Bagdonavičiaus indėlis kuriant ir populiarinant ekslibrisus. Parodoje galima pamatyti Martyno Kavolio, paties Bagdonavičiaus ekslibrisų. Jie stilizuoti, dekoratyvūs, puoštūliai liudiškais ornamentais. Būdinga aiški kompozicija, šriftas ir vaizdo darna, epochos simbolika. Idomi ar originali taikomosios grafikos kūriniai grupė: padėkos, sveikinimo ir pagyrimo raštai, ištaigų blankai, vokai, atvirlaiškiai, knygų viršeliai. Gaila, kad parodoje negalima pamatyti dailininko fotografijų, bet gal visko būtų jau ir per daug. Tiesa, galima pirštų ga-

liukais pačiupinėti kėdę, ant kurios sėdėdamas Bagdonavičius tapė. Čia yra ir autentiška menininkui priklausiusi paletė, molbertas, rodomi neužbaigtai eskizai.

Mano pirmą išsamesnį susitikimą su Penzeliuku papildė Danielio Dolskio muzika. Nors įrašas ekspozicijoje sklidę iš magnetofono, girdėjosi sukamos plokštės garsai. Ši anuo meto muzika padėjo pajusti dvasią, kuria gyveno ir kūrė Geraras Bagdonavičius.

Taigi apžiūrėjusi visus darbus (prie saldainių popierėlių grįžau net keletą kartų), dėl išsamesnio vaizdo nusprendžiau aplankyti dar ir Bagdonavičiaus namus: jis pats juos suprojektavo ir sukūrė jiems interjerą. Menininkas svajojo, kad čia ateityje bus jo memorialinis muziejus. Deja, tokio nickas neįkūrė, o įrenge socialinius būstus. Kažkada buvę išskirtinis, namas dabar po truputį nyksta. Turi prisipažinti, kad ir pati, kol buvau neaplankiusi parodos, šito namo nė kiek negailėjau. Nors ne vieną kartą yra tekė pro jį praeiti. Dabar norėtu si ne tik praeiti, o ir užėti. Paliesti sienas, pamatyti kambarius, kuriuose gyveno ir kūrė Bagdonavičius.

Kauniečiai džiaugiasi Juozo Zikaro namu, kodėl šiauliečiai negali pasidžiaugti Bagdonavičiaus? Praeidama pro šalį mirkeliu savo naujam pažiūtam, žvelgiančiam iš memorialinės lentos – bent jau tokia žymė ant namo sienos.

Paroda veikia iki spalio 23 d. Ch. Frenkelio vila (Vilniaus g. 74, Šiauliai) Dirba antradienį–penktadienį 10–18 val., šeštadienį–sekmadienį 11–17 val.

Šis tas apie pasaulį, kuriame gyvename

Artėja Vilniaus dokumentinių filmų festivalis

Rugsėjo 22 – spalio 2 d. Vilniuje vyks 8-asis Tarptautinis Vilniaus dokumentinių filmų festivalis.

Festivalio rengėjai dokumentinės mėgėjams tradiciškai siūlys pažiūrėti per 30 filmų, susitikti su svečiais, sudalyvauti meistriškumo dirbtuvėse.

Festivali atidarys naujausias režisierius Audrius Stonio filmas „Raminas“ apie Raminą Lomsadzė – 75-erių imtininką iš Gruzijos, besirušiantį kovai su paskutine ir stipriausia savo priešininke – vienatve.

Pagrindinėje programe bus parodyti 9 filmų, sukurti talentingu gyvenimo stebėtojų iš JAV, Nyderlandų, Prancūzijos, Čekijos, Vokietijos, D. Britanijos, Gruzijos. Temų, žanru, stilių ir formų įvairovę ne padės įvardyti bendro pagrindinės programos filmų vardiklio. Skirtingi autoriai, jų skirtingi pozūriai, įskirtinės gyvenimo siužetus kryptsta į objektivai. Tačiau viena yra bendra visiems: filmų centre – žmogus.

Išrankiausiai žiūrovams VDFF rekomenduoja naujus autorinės kūrybinės dokumentinės atstovą – Frederico Wisemano (pernai festivalyje buvo parodytas jo „Paryžiaus operos baletas“) ir Helenos Treštikovos – darbus. Žiaurumo ir smurto temas dažnai nagrinėjančio Wisemano filmas „Bokso salė“ („Boxing Gym“, 2010) kai kurių kritikų laikomas mąsliausiu, meditativiausiu kūriniu. Jis nufilmotas Ostine, Teksono valstijoje, prieš šešiolika metų įkurtoje ir vis dar veikiančioje buvusio profesionalaus boksininko Richardo Lordo sporto salėje. Čia treniruojasi įvairiausiu socialiniu sluoksniu, amžiaus, etinių grupių žmonės. Ši sporto salė – tarsi amerikietiškojo „tautų kaitilo“ (melting pot), kuriam tiepsta rasių, tautybų, religijų ribos, metafora. Treštikova taip pat ištikima

savo stiliumi – *time-lapse* kinui, kai filmo kūrimas trunka ilgą laiką stebint herojų gyvenimą. Režisierė keturiolika metų filmavo jaunus narokanės Katkos gyvenimą, fiksavo jos bevaizę kovą su priklausomybe. Filmas „Katka“ (2010) – žiauri istorija apie tragiškai pralaimimą kovą su savimi, talentinga režisierė jam suteikia egzistencinio skambesio.

Režisierius Leonardas Retelis Helmrichas filme „Tarp žvaigždžių“ („Stand van de sterren“, 2010) pasakoja vienos Indonezijos šeimos trijų kartų gyvenimą globalizacijos akivaizdoje. 14 mėnesių tik su vienu asistentu filmuotą ir net 12 metų stebėtą šios šeimos gyvenimą Džakartos lūšynuose režisierius atskleidžia pasinaudodamas „vieno kadro“ (*single-shot cinema*) filmavimo techniką ir pasitelkdamas savo paties sukrostruotus filmavimo prietaisus. Priežiūrovų akis atsielia mikrokosmos, kuriame matome sparčiai besikeičiančios šalies skaudulius: korupciją, religinius konfliktus, priklausomybę nuo lošimo, kartų skirtumus, augančią skirtį tarp turtinų ir vargšų.

Filmas, kurį „Oskaro“ laureatas režisierius Kevinas Macdonaldas vadina rizikingu eksperimentu, atsirado Ridley Scotto producierinei kompanijai „Scott Free Films“ (D. Britanija) bendradarbiaujant su „Youtube“. „Gyvenimas per vieną dieną“ („Life in a Day“, 2011) – tai bendras „Youtube“ vartotojų darbas, nufilmotas per vieną dieną – 2010-ųjų liepos 24-ąją – skirtinguose Žemės kampeiliuose. „Papaskok mums savo istoriją, pasakyk, ko bijai, ir parodyk, ką turi kišenėje“, – taip filmo kūrėjai kiekvieną norintįjį kvietė pasidalinti savo gyvenimo akimirką.

Daugiausia publikos simpatijų prizū įvairiausiuose festivaliuose surinkęs filmas „Kinšasos simfonija“

(„Kinshasa Symphony“, 2010) pasakoja apie Kongo Demokratinę Respubliką, jos sostinės Kinšasos gyventojus ir muzikos galia. Režisierų Claudio Wischmanno ir Martino Baerio filmas – tai žvilgsnis į žmonių gyvenimą viename skurdžiausiu pasaule miestu. Tačiau tai nėra istorija apie nepriteklius, ligas ir badą: nenusigrėždam nuo negandu ir neleisdami pamiršti liūdnosios šios šalies gyvenimo dalies, filmo kūrėjai pasakoja apie viltį, džiaugsmą ir ryžtą įkvėpti skurdžiai kasdiebėi spalvą.

Prieš kelerius metus pelnusi geriausio Europos dokumentinio filmo apdovanojimą gruzinų režisierė Nino Kirtadzė VDFF žiūrovams pristatys filmą „Šis tas apie Gruziją“ („Something about Georgia“, 2010). Šiam filmui iš arti pažvelgta drąmą, trumpam pastumėjusią ją į vieno pasaule dėmesio centrą. Dokumentiniam pasakojime lyg kokoje politinėje pasakėjoje vaizduojama trapi pasaule pusiausvyra ir keliamas klausimas, kokiomis vertybėmis grįsti valstybių santykiai. Rodomi kritiniai ir žiaurūs jaunos, dar netvirtos Gruzijos demokratijos gyvavimo metai: nuo prezidento rinkimų 2008-ųjų sausį, kai viskas atrodė įmanoma, iki rugpjūčių įsiplėkusio karso rusija, skaudžiai atverusio akis ir nubloškusio šalį į chaoso gniaužtus. Nino Kirtadzė atvyks į Vilnių susitiki su žiūrovais ir dalyvauti konkursinės programos žiuri darbe.

Specialiojoje VDFF programe „(Ne)realybės dokumentika“ – 5 filmų, nagrinėjantys žmogaus skurčių pasauly zonas: televizijos produkciją („Kaip televizija sujaukia mums protą“, 2010), utopinę bendruomenę („Komunos vaikai“, 2009), virtualų pasauly („Mano ava-

„Raminas“

taras ir aš“, 2010), meilės romaną istorijas („Kalti malonumai“, 2010), rinkodaros strategijas („Geriausiai parduotas filmas“, 2011).

Šių metų festivalio retrospektyva skirta gana retai pas mus matomas kinematografijos astovui – bulgarų režisieriui Andrejui Paunovui. Programoje bus parodyti visi jauno režisieriaus skurčių filmai, taip pat ir naujas darbas „Berniukas, kuris buvo karalius“ – pilnametražė dokumentinė juosta apie vieno žavingiausį šiuolaikinės istorijos monarchą – Simeono II – gyvenimą. „Liusė Cak Cak“ (2001), „Trys seserys ir Andrejus“ (2009), „2000: dokumentinė fantastika“ (2008), „Georgijus ir drugeliai“ (2004), „Bédos dėl uodus ir kitos istorijos“ (2004) – tai filmai, kuriuose užfiksuotos istorijos labiau tragikos, nei linksmos, tačiau A. Paunovas sugeba jas papasakoti šviesiai ir lengvai.

Jau ketvirtus metus VDFF rengia Baltijos šalių konkursinę programą, kurioje tradiciškai bus parodytas 12 filmų. Tris geriausius filmus rinks profesionalų žiuri, kuriam va-

dovaus kino kritikas ir ekspertas iš Danijos Tue Steenas Mülleris. Geriausiai filmų autorai spalio 1 d. per festivalio uždarymą bus apdovanoti piniginėmis premijomis, kurias įsteigė Kazickų šeimos fondas.

Dokumentinio kino profesionalam ir studentams bus surengtos trys meistriškumo dirbtuvės, jas ves festivalio svečiai. Režisierius Pipas Chodorovas visiems besidominantiems eksperimentinio kino istorija rugpjūčio 28 d. skaitys paskaitą „Laiko ir erdvės architektai“. Konkursinės programos žiuri pirmmininkas Tue Steenas Mülleris rugpjūčio 30 d. ves meistriškumo dirbtuvės, skirtas jauniems kino profesionalam. Dirbtuvėse bus aptarti dokumentinio kino finansavimo klausimai. Žiuri narė, prodiuserė ir dokumentinių filmų agentė Irena Taskovski spalio 1 d. ves dirbtuvės apie dokumentikos ir arthauzinio kino platinimą.

Vilniaus dokumentinių filmų festivalis vyks „Skalvijos“ kino centre ir kino teatre „Pasaka“.

VDFF FESTIVALIO INF.

Nauji filmai

Woody Alleno „Vidurnaktis Paryžiuje“

Naujausias Woody Alleno filmas „Vidurnaktis Paryžiuje“ („Midnight in Paris“, JAV, Ispanija, 2011) prasideda reklamiskai atvirukiškais Paryžiaus vaizdais: Eliziejaus laukai, Monmartras, Lotynų kvartalas, lauko kavinės... Sakysite, pirmo laipsnio asociacijos, išgirdus žodį „Paryžius“, ir būsite teisūs. Bet šis filmas – ne snobams, apie viską turintiems išankstinių nuomonę. Tokie filme ras tik piktą savo karikatūrą – intelektualą Polą (Michael Sheen). Jis atvyko į Paryžių dėstyti Sorbonoje. Kol paskaitos dar neprasidejo, Polas nepraleis progos sublizgēti žiniomis tarp savų. Polas imponuoja ne tik savo žmonai, bet ir buvusių studentų Ines (Rachel McAdams), kuri su tévais ir sužadėtinu Gilu (bene geriausias Oweno Wilsono vaidmuo) Paryžiuje rengiasi būsimoms vestuvėms, renka išpūdžius ir daiktus.

Bégdamas nuo įkyraus Polo vie-

ną vakarą Gilas pasiklyst Monmartru gatvelėse, išmušus vidurnakčiui atsisės į šalia sustojusį 3-iojo dešimtmecio limuziną ir atsidurs savo svajonių Paryžiuje: klausysis Cole'o Porterio, gers šampaną su Zeldą ir Scottu Fitzgeraldais, sutiks Hemingway'ų, pozuos Salvadorui Dalui (ispūdingas Adrienas Brody), pametės Luisui Buñueli „Angelo naikintojo“ idėją, išgirs Gertrudos Stein (Kathy Bates) nuomonę apie savo rašomą knygą ir įsimylęs gražuolę Adrianą (Marion Cotillard) – Paryžiaus menininkų mūzą.

Tokį 3-iojo dešimtmecio Paryžių, manau, įsiwažduoja ne tik jaunystėje miestą įsimylęjės Allenas, bet

ir visi kiti, skaitę Hemingway'aus ir Fitzgeraldo romanus, Stein memuarus ar Anaïs Nin dienoraščius. Kitai nei daugybė kino kūrėjų, rimtuose filmuose mėginusių kuo išsamiau atkurti 3-iojo dešimtmecio Paryžiaus bohemą, Allenas šiek tiek parodijuoja ir jos personažus, ir savo (ar mūsų) jų įsiavazdavimus. Tie chrestomatiški Allenas jaunystės dievukai puikiai prilimpia prie atvirukiško Paryžiaus, ir prie sėkmės karjerą Holivude darančio scenaristo Gilo, kuriam Paryžius sužadino kadaise jau patirąt jausmą – viską mesti, pasilikti ir rašyti romanus. Romaną jis rašo ir dabar, pagrindinis jo personažas turi „nostalgijos krautuvėlę“.

Be abejų, Gilas ir pats yra tas sejuju laikų besiilgintis personažas, nesugebantis susitaikyti su dabartimi. Vis dėlto nuobodus Polas teisingai sako, kad nostalgija – tai skausmingas praeities išstūmimas. Gilui dabartis atrodo pilka, neįdomi, jis ilgisi, kaip jam atrodo, idealiai laikų. Ines nepatinka tokios Gilio mintys, nes ji jau seniai viską

suplanavo – ir antikvarinių daiktų (pvz., kėdžių už 20 tūkstančių eurų) prigrūstus namus Malibu, ir tobula gynęsimą šalia scenarijus sėkminges gaminančio Gilo. Kiekvienam (tik ne patiemis herojams) iš pirmo žvilgsnio aišku, kad Ines ir Gilas – ne pora. Tai ir keisti Gilo dingimai vakarais sukelia būsimo uošvio susirūpinimą, jis net pasamdo sekli.

Tačiau klajodamas po naktinį Paryžių Gilas supras ir šį tą daugiau. Jis supras, kad visais laikais žmonės, pirmiausia menininkai, ilgėjosi aukso amžiaus, tiksliau, idealų laikų, neprimenančių nuobodžios ir pilkos jų kasdienybės. Kartu su Adriana atsidūrė jos išsvajotoje belle époque, jie sutiks Pauli Gauguiną ir Edgarą Degas, taip pat nostalgiskai besižavintiūs Renesansu. Kartu Allenas paaikiškins ir Gilui, ir sau, ir, žinoma, mums visiems, kad ilgėtis praeities yra žmogiška, taip pat, kaip ir nekeisti dabarties.

„Vidurnaktis Paryžiuje“ surašo išsakytis dabartimi. Melancholiškas Gilui Allenas suteikia paskutinę galimybę pakeisti gyvenimą, tapti rašy-

toju ir ant vieno garsiuju tiltų sutiiki Gabriele (Léa Seydoux), kuriai, kaip ir Gilui, patinka lietus Paryžiaus gatvėse. Meilė juk taip pat nuskausmina praeities nostalgiją, padeda būti dabartyje. Pasakiška filma pabaiga – visai logiška, nes dar kartą patvirtina ne viename anksčiausiai Alleno filme (kad ir „Purpurinė Kairo rožė“, kur kino žvaigždė nužengia tiesiai iš ekrano pas savo kuklių gerbėjų) suformuluotą mintį, kad kinas suteikia begalinę laisvę. Melancholiškas „Vidurnaktis Paryžiuje“ jos taip pat suteikia, kaip ir paguodos, kad idealias visada egzistuoja tik praeityje.

Gaila, kad to idealo siekio pristigo lietuviškam filmo vertimui. Matyt, vertėjas (ar vertėja) niekad nejautė nostalgijos 3-iojo dešimtmecio Paryžiui, nes antraip žinotų, kad „Paryžius – tai šventė, kuri visada su tavimi“, kad buvo tokis avangardinis kūrėjas Manas Ray'us, o ne Manréjus, ir natūrmorto (still life) neverstų „stacią“.

ŽIVILĖ PIPINYTÉ

Bruegelio pasaulyje

Lechas Majewskis apie „Malūną ir kryžių“

Vakar Lecho Majewskio filmu „Malūnas ir kryžius“ atidaryta XI lenkų kino savaitė. Jos programoje – keturiolika nesenai Lenkių sukurtų filmų, sulaukusiu didelio dėmesio ir šalyje, ir už jos ribų. Programa įvairi ir autorinė, ir žanru požiūriu, ji atskleidžia nuolat puoselėjamą nacionalinės lenkų kinematografijos savitumą, tradicijas ir originalius eksperimentus, jaunų, debiutuojančių ir pripažintų kūrėjų filmus, pateikiančius savitą požiūrį į šalies istoriją ir dabarties problemas. Išsamiau filmus pristatėme praėjusios savaitės „7md“ numerijoje. Šiame – plačiau apie „Malūną ir kryžius“. Pasaulyje filmas rodomas ir kino teatruse, ir dižiuosių dailės muziejuose, jo premjera įvyko pernai Sandanso kino festivalyje. Šiemet filmas Gdynės kino festivalyje buvo įvertintas Specialiuoju žiuri prizu.

Pateikiamė Annos Fuksiewicz interviu su Majewskiu fragmentus, padėsiānčius atsakyti į dažnam žiūrovui, matyt, kilsiančius klausimus apie „Malūno ir kryžiaus“ pobūdį ir režisieriaus tikslus.

Filme „Malūnas ir kryžius“ atgavindamas garsų olandų meistro Pieterio Bruegelio paveikslą „Keliai į Kalvariją“, Jūs rėmėtės amerikiečių meno istoriko Michaelo Gibsono esė. Šiame esė yra daug takų, vedančių prie pačių menkiausių paveikslų detalių ir jų simbolikos. Bruegelis buvo vadintas menininku filosofo. Uždavinys, kurio ēmėtės, iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti neįgyvendinamas...

Tokie uždaviniai patys įdomiai-

si. Bruegelio žinovas Michaelas Gibsonas pamatė Paryžiuje mano filmą „Angelus“ ir nusprenčė, kaip jis pats tai suformulavo, kad mano protas breigeliškas. Jis man pasiūlė sukurti šviečiamą juostą remiantis jo tekstu. Kai pasakiau, kad matau tame vaidybiniu filmo siužetą, susiēmė už galvos.

Tai nestebina, nes Bruegelio paveikslė yra per penkis šimtus personažų, daug prasmų, simbolių.

„Keliai į Kalvariją“ Vienos „Kunsthistorisches Museum“ yra didžiausias Bruegelio kūriny, ne tik išmatavimas. Pradėjau apie jį mąstyti dar jaunystėje, paveiktas įvairiu skaitiniu, ypač vieno mokyklinio. Jo autorius atkreipė dėmesį į specifiskai tapytojo traktuotą „Ikaro kritimo“ temą. Paveikslas pirmame plane matome artoją, piemenį, gaudantį žuvį virą, toluoje plaukiantį laivą ir tik iš vandens kyšančią Ikaro koją. Gali pasirodyti, kad menininkas atėmė iš mito dramatizmą. Suma-

nymas rodyti svarbius įvykius per

kasdienybės prizmę man pasirodė labai įtarintas ir kartu labai tikras.

Panašiai norėjau pasakoti ir filme. „Malūno ir kryžiaus“ veiksmas nukelia į 1564 metus, kai Flandriją politiškai ir religiškai buvo priklusoma nuo Ispanijos. Šiame kontekste Bruegelio paveikslas pasakoja apie istorijos tragediją ir pakantumo vertę.

Kiek personažų iš daugiau kaip penkių šimtų, kuriuos nutapė dailininkas, Jūs išrinkote?

Dvylikai. Tarp jų yra malūnininkas, duonos išnešiotojas, mergina, vaikinas... Nusprenčiau papasakoti apie įprastą jų dieną. Yra taip pat jaunas vyras, nuteistas mirti žiauriose kančiose. 1564 m., kai Bruegelis tapė savo paveikslą, nuteistajį gyvą pririšdavo pric aukštai iškelto rato, kad jis užkapotų paukščiai. Meistro paveiksluose matome tuos „mirties miškus“.

Kas yra filmo operatorius?

Adamas Sikora, su kuriuo jau

dirbau kurdamas „Vojačką“, „Angelusą“, „Stirnų kambarį“. Jis laikau filmo bendraautoriumi. Filmavimo aikštelėje buvo tik dalis operatoriaus darbo, kita jo fazė – atliekant baigiamuosius darbus, jis truko daug ilgiau, nes ant kadrų reikėjo uždėti atskirus vaizdo sluoksnius.

Didelis vaidmuo teko kompiuteriui?

Taip, Varšuvos „Studio Odeon“ kompiuteriams. Ta darbo dalis užtruko pusantrų metų. Viena iš Bruegelio paslapčių buvo klasikinės, renesansinės perspektivos atsisakymas, perspektivos, kai į peizažą žiūrimė iš vieno taško. Jis naudojo besikeičiančius, tarsi sulaužytus pozūrius. Norėdami tai perteikti, pasirinktu vietų kadrus traktavome kaip foną, jungėme juos tarpusavyje ir su tikro paveikslu fragmentais. Buvo ir taip, kad paveikslas debesis jungėme su Naujojoje Zelandijoje nufilmuotu dangumi.

Naujojoje Zelandijoje kitoks dan-

gus?

Taip. Kai ten šešiuose miestuose buvo surengta mano filmų retrospektyva, važinėjau po Pietų salą, kurią maoriai vadina Ilgo debesis sala, ir negalėjau atitraukti akių nuo dangaus. Du vandenynai ypatingu būdu ten vaiko debesis, maigo juos tarsi tešlą. Sukuria juose upelius, šaltinius, virš galvos tarsi kabo tikras gylsotas marmuras. Regis, užtenka ištiesi ranką ir jį paliesi... Su operatoriumi Johnu Kristoffesu, kuris filmavo „Ziedų valdovą“, pradėjome filmuoti Naujosios Zelandijos debesis. Paskui reikėjo atskirus vaizdo sluoksnius sujungti taip,

kad su pirmuoju planu sudarytų nedalomą visumą. Tai išties benediktiniškas darbas, išnaudojantis CGI technologiją (kompiuteriu generuotas vaizdas, technologija buvo naudota „Pano labirinte“ ir „Isikūnijime“) bei 3D erdvę.

Išleidote kelis eileraščių rinkinius. Kartu su Józefu Skrzeku parašytą operą „Stirnų kambarys“ Tarptautinis teatro institutas (ITI) 1998 m. pripažino viena geriausiu šiuolaikių operų. Kuo save laikote – režisieriumi, dailininku ar poetu?

Iš pradžių matau daiktus, paskui juos įvardiju. Iš pradžių tapyba, pasuki poezija, kuri yra simbolyje kondensuotas mąstymas. Tikiu tokiais filosofais kaip Schellingas, kurie mano, kad menas yra tam tikra bendravimo su aukštėsne jėga forma, atsivirūmu giliau pažinti tai, iš ką esame panardinti, – vadinančią tikrovę.

Šiuolaikinis menas neduoda atsakymo?

Šiuolaikinis menas – tai išdegintas peizažas, šiukslynas, iš esmės akademiški dalykai, nes šiukslyno poetika tapo privalonu akademiniu kanonu. Net jei palyginsime pramogą, tai 7-ajame dešimtmetyje muzikoje buvo tokie kaip Jimas Morrisonas ir „The Doors“. Morrisonas buvo provokatorius, šamanas, fantastiškas poetas, jo grupė kūrė paprastą, bet iki kaulų persmelkiančią muziką. O dabar kas? Kažkokie plastmasiniai balionėliai.

PAGAL „KINO“ PARENGĘ
KORA ROČKIENĖ

„Laiškanės skambina du kartus“

vo erotinius geidulius, ir maištą. Gyvenimo pilnatvės ilgesys atves Korą ir Frenką įki tragedijos, kurios nuojautą nuolat pabrėžia meistriškai operatorius Sveno Nykvisto perteikta filmo atmosfera. Iš kino istorijų įėjo ir erotinė scena ant militinis apibarstyto stalo. Tokios įtaigios erotikos šių dienų kine jau seniai nemačiau.

LTV (20 d. 21.15) parodys šveicaru dokumentininko Erico Bergkrauto dokumentinį filmą „Laiškanės skambina du kartus“ (17 d. 22.30). Žinovai tvirtina, kad tai ištekimiausia literaturinių pagrindinių personų – melancholišku viešiūniu, policijos detektyvu inspektoriumi, kurį suvaldino Davidas Jasonas, užsispyrusių kovojančiu ne tik su savo viršininkais, bet ir su jų begaliniu noru subalanti ir supaprastinti pasauly bei žmogaus elgesio motyvus.

Detektyvų ir kriminalinių istorijų mėgėjus turėtų sudominti Olivier Marchalio filmas „Ginklas MR 73“ (LTV, šyvakar, 16 d. 23.15), kuriam pagrindinį vaidmenį sukurė puikus prancūzų aktorių Danielis Auteuil'is. Jis vaidina su alkoholizmu ir praeities šméklomis kovojančią policininką Luį. Praeitis persekiøia ir Žiustiną (Olivia Bonamy), kurios tévus prieš ketvirtį amžiaus žiauriai nužudė Šarlis Siubra. Dabar už gerą

elgesį jis paleidžiamas iš kalėjimo. Tas netiketas nusikalstelio išlaisvinimas suartina Žiustiną ir Luį.

LNK primins 1981 m. Bobo Rafelsono filmą „Laiškanės skambina du kartus“ (17 d. 22.30). Žinovai tvirtina, kad tai ištekimiausia literaturinių pagrindinių personų – melancholišku viešiūniu, policijos detektyvu inspektoriumi, kurį suvaldino Davidas Jasonas, užsispyrusių kovojančiu ne tik su savo viršininkais, bet ir su jų begaliniu noru subalanti ir supaprastinti pasauly bei žmogaus elgesio motyvus.

Detektyvų ir kriminalinių istorijų mėgėjus turėtų sudominti Olivier Marchalio filmas „Ginklas MR 73“ (LTV, šyvakar, 16 d. 23.15), kuriam pagrindinį vaidmenį sukurė puikus prancūzų aktorių Danielis Auteuil'is. Jis vaidina su alkoholizmu ir praeities šméklomis kovojančią policininką Luį. Praeitis persekiøia ir Žiustiną (Olivia Bonamy), kurios tévus prieš ketvirtį amžiaus žiauriai nužudė Šarlis Siubra. Dabar už gerą

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Rodo TV

Skirtingos upės pusės

Čekas Janas Švankmajeris (g. 1934) oficialiai yra vienas originaliausiu šių dienų animatorių, bene paskutinis ortodoksiškas Europos siurrealistas, kinematografininkas, lėlių teatro kūrėjas, poetas, dailininkas, videoklipų kūrėjas, knygų autorius. Neoficialiai – magas ir alchemikas. Juk neatsitiktinai jo filmų herojais tapo alchemijos ir okultizmo garbinės Rudolfas II ar italių tapytojas alchemikas Giuseppe Arcimboldas. Po lemingų 1968-ųjų Švankmajerio filmų atsidūrė ant lentynos, todėl su jo kūryba anksčiau nebuvo daug progų susipažinti, bet paskutiniaiems dešimtmeciai jam skiriamos retrospektyvos ir knygos, filmai tapo neatskiriama animacijos kanono dalimi. Septynis 1966–1989 m. sukurtais Švankmajerio trumpo metražo filmus *trečiadienį* (21 d. 19.05) parodys LTV2. Saldžios disnėjiškos animacijos gerbėjus prašyčiau nesivarginti, nes Švankmajeris mėgsta karstus ir visokius makabriškus dalykus, tad ir šioje filmų programoje pamatyse gotiskos ir siaubo literatūros pradininkų Horace'o Walpole'o „Otranto pilies“ ir Edgaro Allan Poe „Ešerių namų žlu-

gi“ ekranizacijas. Tie filmai iš dalies atsirado todėl, kad 8-ojo dešimtmecio pabaigoje valdžia Švankmajeriu leido grįžti į kiną su sąlyga, kad jis apsiribos klasikos ekranizacijomis. Bet netrukus ir vėl jam buvo uždrausta dirbtini kine. Švankmajeris eksperimentavo ir toliau, kūrė keramiką, koliažus, netoli sienos su Vokietija nusipirkė sugriuvusius rūmus ir įkūrė juose siurrealistini „Meno kambarį“. 1982 m. jo filmas „Dialogo dimensijos“ sulaukė tarpautinių apdovanojimų (tarp jų ir Berlyno „Auksinio lokio“), bet tuo metinėje Čekoslovakijoje jis bemahtant atsidūrė juodajame saraše, o filmas buvo rodomas komunistų partijos ideologų susirinkimuose kaip pavyzdys, kokio kino socialistinėje šalyje negalima kurti. Švankmajeris išliko nepatogus valždžiai. Jo humoro jausmas ir polinkis į misifikaciją iki šiol yra geriausias ginklas prieš visokias ir pokomunistiniame pasaulyje populiarias jėgas ar tautos idėjas. Pats menininkas tvirtina, kad jam artimiausias yra „Alisos stebulkų šalyje“ autorius Lewisas Carrollas: „Mes su Carrollu esame iš tos pačios upės pusės.“ Neatsitiktinai Švankmajerio „Alisos...“ ekranizacija priskiriama prie pačių geriausių. Švankmajeriu žavisi Ter-

ry Gilliamas, Timas Burtonas, Jonas Lasseteris ir garsieji broliai Quay, pagerbę čekų magą filmu „Jano Švankmajerio kabinetas“. 1975 m. Švankmajeris išspausdino esė „Atėitis priklauso masturbuojančioms mašinoms“. Kad jis buvo teisus, iš tikinu kiekvieną kartą, kai išsijungia televizorių.

Kažkokėl pagalvojau, kad Švankmajeris turi kažką bendra su 1992–2010 m. kurto populiaraus britų serialo „Frosto prisiliettimas“, kurį vėl primins LTV (18 d. 13.30) pagrindiniu personažu – melancholišku viešiūniu, policijos detektyvu inspektoriumi, kurį suvaldino Davidas Jasonas, užsispyrusių kovojančiu ne tik su savo viršininkais, bet ir su jų begaliniu noru subalanti ir supaprastinti pasauly bei žmogaus elgesio motyvus.

Detektyvų ir kriminalinių istorijų mėgėjus turėtų sudominti Olivier Marchalio filmas „Ginklas MR 73“ (LTV, šyvakar, 16 d. 23.15), kuriam pagrindinį vaidmenį sukurė puikus prancūzų aktorių Danielis Auteuil'is. Jis vaidina su alkoholizmu ir praeities šméklomis kovojančią policininką Luį. Praeitis persekiøia ir Žiustiną (Olivia Bonamy), kurios tévus prieš ketvirtį amžiaus žiauriai nužudė Šarlis Siubra. Dabar už gerą

Parodos	Šv. Jono gatvės galerija	KAUNAS	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS			
Nacionalinė dailės galerija			
Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija iki 25 d. – paroda „Arbit Blatas. Sugrįžimas į tėvynę“ iki 18 d. – paroda „Paminklai, kurių nėra. Pasivaikščiojimai po Vilniu“	iki 17 d. – Monikos Žaltauskaitės-Grašienės paroda „Naujas butas“		
Vilniaus rotušė	Vilniaus rotušė	M. Žilinsko dailės galerija	Dailė
Didžioji g. 31	Didžioji g. 31	Nepriklausomybės a. 12	Šiuo metu fotografijos gerbėjai lepinami neišpasakyta įvairovės gausa. Kaune vykstančiam festivalyje „Kaunas photo“ vis dar veikia daugybė parodų. Jos išdėstytos po višą miestą, todėl nuosekliai aplankius visas gautusi ir vertinga pažintinė ekskursija po miestą: pilis, rotušė, funikulierius, botanikos sodas, Medicinos ir farmacijos muziejus etc. Temos irgi įvairiam skoniui: nuo estų svajonių, jauno žmogaus dilemų iki Rugsėjo 11-osios ir naftos verslo Nigerijoje. Išsamiai informaciją apie parodas rasite www.kaunashoto.info .
Galerija „Meno niša“	Galerija „Meno niša“	Rotušės a. 13	
J. Basanavičiaus g. 1/13	Elenos Balsiukaitės-Brazdžiūnienės paroda „Dedikacijos“	nuo 22 d. – Kauno bienalė „Tekstilė '11: Dar kartą – šokam – pirmyn“	
LDS Pamėnkalnio galerija	LDS Pamėnkalnio galerija	Maironio lietuvių literatūros muziejus	
Pamėnkalnio g. 1/13	Vidmanto Jusonio tapyba	Rotušės a. 13	
Jono Meko vizualiųjų menų centras	Jono Meko vizualiųjų menų centras	nuo 22 d. – Juliuvi Viktorui Kaupui skirta paroda „Pasaulis – tarsi ištobi pasak...“	
Gynėjų g. 14		Keramikos muziejus	
Paroda „Jansas TV“		Rotušės a. 15	
Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus	Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus	Keramikų simpoziumo „Mes“ darbų paroda	
Piliés g. 40	Vilniaus J. Vienožinskio dailės mokyklos Naujosios Vilnios filialo mokiniai darbų paroda „Mums – 20 metų“		
Teatro, muzikos ir kino muziejus	Teatro, muzikos ir kino muziejus	Kauno fotografijos galerija	
Vilniaus g. 41	Arvydo Kašausko tapybos darbų paroda iš ciklo „Menas senusojuose Lietuvos dvaruose 2011“	Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2	
	Algimanto Puipos tapybos darbų paroda nuo 22 d. – kino operatoriaus Algimanto Mockaus fotografijų paroda „Aplink kamera“	Romualdo Požerskio ir Romualdo Rakausko fotografijų paroda „Legendiniai Žalgirio vyrai“	
Galerija AV17	Galerija AV17	Menininkų namai	
Aušros Vartų g. 17	Mari Relo-Šaulys ir Adolfo Šaulio paroda „Next Last“	V. Putvinskio g. 56	
Savicko paveikslų galerija	Savicko paveikslų galerija	iki 23 d. – Christiano Lutzo (Šveicarija) paroda „Atogrąžų dovana“	
Trakų g. 7	Ryto Jurgelio tapybos paroda „Už kažkelinto posūkio“	Galerija „Aukso pjūvis“	
		K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53	
Lietuvos nacionalinis muziejus		Arūno Vaitkūno ir Eugenijaus Varkulevičiaus tapybos paroda iš ciklo „Duetai“	
Naujasis arsenolas		VDA Kauno dailės fakultetas	
Arsenalo g. 1		Vilniaus g. 10 / Muitinės g. 2	
Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija		VDA Kauno dailės fakulteto studentų interaktyvi piešinių ir tapybos darbų paroda	
Lietuva carų valdžioje; Lietuvos valstiečių būties kultūra; Kryždirbystė		KLAIPĖDA	
Stanislovo Žvirgždo paroda „Lietuviški peizažai“		KKC parodų rūmai	
„Glazūruoti moliniai indai XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje“		Aukštaičių g. 1 / Didžioji Vandens g. 2	
Senasis arsenolas		Daniujos šiuolaikinio meno centro „Den Frei“ kuruojama paroda „Bedlamas. Apie normalum ir kitas manijas“	
Arsenalo g. 3		Rimanto Milkinto, Andrius Ermino, Neri-jaus Ermino paroda „Žmogiškasis faktorius“	
Lietuvos proistorė		Baroti galerija	
Kazio Varnelio namai-muziejus		Aukštaičių g. 3/3a	
Didžioji g. 26		Monikos Furmanavičiūtės tapybos darbų paroda „Gravitacijos“	
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija		„Herkaus galerija“	
Lankymas antradienį-šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44		Herkaus Manto g. 22	
Bažnytinio paveldo muziejus		Violetos Gaidamavičiūtės-Kisieliénės grafika	
Šv. Mykolo g. 9		Klaipėdos fotografijos galerija	
Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija		Tomo g. 7	
iki 17 d. – paroda „Introibo ad altare Dei: Lietuvos krikščioniškųjų konfesijų raštijos paveldas“		Liudo Andrikio fotografijos	
Šiuolaikinio meno centras		ŠIAULIAI	
Vokiečių g. 2		Galerija „Laiptai“	
Afrikos fotografijos bienalė „Bamako 9“		Žemaitės g. 83	
Algimanto Kunčiaus paroda „Kino užrašai: 1979–1984“		Fotografijų paroda „Saulės miestas. Rytojus prasidėjo vakar“	
LDS galerija „Kairė-dešinė“		Linos Vaitkevičiūtės paroda	
Latako g. 3		Dailės galerija	
iki 24 d. – albumo „Metai“ iliustracijų paroda		Vilniaus g. 245	
Galerija „Vartai“		Salvinijos ir Povilo Anikinų, Birutės ir Kazimiero Kasparavičių kūrybos paroda „2+2. Tapyba, skulptūra, tekstilė“	
Vilniaus g. 39		Vitos Žabarauskaitės tapybos paroda „Salduvės legendos“	
Artscape: Prancūzija. Pierre Labat, Tomas Martišauskis		Aušros alejos rūmai	
VDA ekspozicijų salės „Titanikas“		Aušros g. 47	
Maironio g. 3		Paroda „Gerardas Bagdonavičius. Gyvenimas – tarsi teatras...“	
iki 21 d. – tarptautinės Kauno bienalės „Tekstilė 11: Dar kartą – šokam – pirmyn“ paroda		PANEVĖŽYS	
iki 18 d. – festivalio „In Focus“ paroda „Present: Rytų Europos fotostrategijos“		Dailės galerija	
Vilniaus fotografijos galerija		Respublikos g. 3	
Stiklių g. 4		iki 25 d. – fotobienalė „Žmogus ir miestas“	
iki 17 d. – Indrės Šerpytės fotografijų paroda „1944–1991“		Stasio Petrauskio (1950–2010) kūrybos paroda	
„Prospekt“ fotografijos galerija		Fotografijos galerija	
Gedimino pr. 43		Vasaros 16-osios g. 11	
Fotografijos paroda „launoji čekų fotografija. 20 metų Meninės fotografijos institutui Silezijos universitete Opavoje“		iki 25 d. – fotobienalė „Žmogus ir miestas“	
		DRUSKININKAI	
		M.K. Čiurlionio memorialinis muziejus	
		M.K. Čiurlionio g. 35	
		iki 22 d. – Algimanto Švėgždos (1941–1996)	

„Menų spaustuvė“	PANEVĖŽYS	Bibliografinės žinios
16 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „PAUKŠČIAI“. Choreogr. – G. Ivanauskas (G. Ivanausko teatras)	J. Miltinio dramos teatras	MENAS. FOTOGRAFIJA
17 d. 12 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „LAI LAI LAI“ Rež. – C. Gražinis	24 d. 17 val. – G. Grekovo „HANANA, KELKIS IR EIK“. Rež. – R. Augustinas	<i>Fotoakvarelės</i> : [albumas] / Vytautas V. Navikas ; sudarytoja Silvija Mažeikytė. – Vilnius : Petro ofsetas, [2011] (Vilnius : Petro ofsetas). – 69, [3] p. : iliustr. – Tiražas [200] egz. – ISBN 978-609-420-160-8
17 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „PELIUKAS GITAROJE“. Rež. – S. Degutytė („Stalo teatras“)	25 d. 17 val. – R. Cooney, J. Chapman „MISIS MARKHEM MIEGAMASIS“. Rež. – V. Kupšys	<i>Kuriančios moterys, 1976–1996</i> : [fotoalbumas] / Ona Pajedaitė. – Vilnius : Petro ofsetas, 2011 (Vilnius : Petro ofsetas). – 155, [4] p. : portr. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-420-159-2
17 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – J. Terstelio „PRA“ Rež. – A. Giniotis (teatras „Atviras ratas“)	Koncertai	<i>Maratono laukas</i> : [ispūdžiai iš šio amžiaus bėgiko gyvenimo] / Ignas Staškevičius. – Vilnius : Metodika, 2011 (Vilnius : BALTO print). – 287, [1] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-444-034-2
18 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „KAMPAVORIS“. Kūrėjos S. Mikalauskaitė, I. Pačesaitė (Sokio teatras „Dancema“)	Lietuvos nacionalinė filharmonija	<i>Vilnius</i> : [fotoalbumas] / Jan Bułhak ; sudarytoja Jūratė Gudaitė ; [i anglų kalbą vertė Aušra Simanavičiūtė]. – Vilnius : Lietuvos nacionalinis muziejus, 2011. – Virš. aut. nenurodytas
18 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „BALTOJI STIRNA“. Rež. – V. Kubiliškas („Trupė liūdi“)	18 d. 16 val. <i>Trakų pilies Didžiojoje menėje</i> – Valstybinis Vilniaus kvartetas. Solistas V. Giedraitis (klarnetas). Programoje M. K. Čiurlionio, C.M. von Weberio kūriniai	Kn. 3: <i>Ivykiai ir žmonės. Apylinkės</i> . – 2011 (Vilnius : BALTO print). – 478, [1] p. : iliustr., faks. – (Lietuvos fotografijos istorija / Lietuvos nacionalinis muziejus, ISSN 1392-9003 ; 6). – Gretut. tekstas liet., angl. – Tiražas 1100 egz. – ISBN 978-609-8039-11-5 (jr.)
19 d. 12 val. <i>Infotekoje</i> – „PASAKŲ PIRMADIENIAI MAŽYLIAMS“. Pasakas sekा S. Degutytė („Stalo teatras“)	21, 22 d. 18 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> – Tarptautinis M.K. Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkursas. Pianistų konkursu finalas. Dalyvauja Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras.	GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS
20 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „TETOS“. Rež. – J. Javaitis (aktorių ansamblis „Degam“)	Dir. – J. Domarkas	<i>Angelas ir Aniolas</i> : novelių diptichas / Donatas Čepukas ; [piešiniai Laimos Kriukeliénės]. – Vilnius : Petro ofsetas, 2011 (Vilnius : Petro ofsetas). – 127, [1] p. : iliustr. – Tiražas [200] egz. – ISBN 978-609-420-158-5 (jr.)
21, 22 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „METRONOMES“. Rež. – Z. Antonyan (teatro judėjimas „No Theatre“)	23 d. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> – Tarptautinis M.K. Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkursas: 18 val. – Pianistų konkursu laureatų apdovanojimai; 19 val. – Pianistų konkursu laureatų konkertas. Dalyvauja Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Dir. – J. Domarkas	<i>Blyksnių atšvaitai</i> : poetinės maksimos / Antanas Drilinga. – Vilnius : Petro ofsetas, 2011 (Vilnius : Petro ofsetas). – 111, [1] p. : portr. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-420-175-2
23 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „VEIDAI“. Choreogr. – L. Puodžiukaitė, M. Staniulėnas	25 d. 16 val. <i>Trakų pilies Didžiojoje menėje</i> – J. Leitaitė (mecosopranas), seniosios muzikos ir šokių ansamblis „Banchetto musicale“ (vad. – J. Mikiškaitė-Vičienė ir V. Jašinskienė). Programa „Iberijos paslapty“: XIII–XVI a. Ispanijos ir Italijos dvarų muzika ir šokiai	<i>Darbai ir dienos</i> / Universitas Vytauti Magni ; redakcijos kolegija: Egidijus Aleksandrovicius – vyrūnasis redaktorius ... [et al.]. – Kaunas : Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2010-2011. – ISSN 1392-0588
VGTU teatras-studija „Palépė“	20 d. 17.30 – R. Granausko kūrybos vakaras su nauja knyga „Trys vienatvės“. Dalyvauja rašytojai R. Granauskas, P. Dirgėla, R. Šavelis, kūrybą skaito aktoriai D. Jankauskaitė, V. Rumšas. Vakarą veda S. Venticikas	[T.] 53. – 2010 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 274, [1] p. : iliustr. – Santr. angl. – Tiražas 300 egz.
17 d. 17 val. – „ATÉJAU IR IŠEINU“ (pagal M. Pocevičiaus eiles). Rež. – O. Kesminas	22 d. 17.30 – E. Ališankos kūrybos vakaras su nauja poezijos knyga „Jeigu“. Dalyvauja knygos autorius, poetas R. Stankevičius, literatūrologė E. Baliutytė, V. Sventickas, dainų autorius ir atliekėjas D. Razauskas	[T.] 54. – 2010 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 330, [1] p. : iliustr. – Str. liet., angl. – Santr. liet., angl. – Tiražas 150 egz.
KAUNAS	23 d. 17 val. – V. Reimerio jubiliejinis vakaras su nauja poezijos knyga „Posmu gervės“. Vakare dalyvauja poetai V. Reimeris, R. Stankevičius, literatūros kritikas, knygų leidėjas S. Lipskis, literatūros kritikas A. Guščius, poeto proanūkė K. Reimerytė, aktoriai U. Nasvytytė, I. Plaušinaitė, V. Širka, smuikininkė I. Grigaitienė, pianistas L. Dužinskas. Vakarą veda P. Bražėnas	[T.] 55. – 2011 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 261, [1] p. : iliustr. – Str. liet., angl., pranc. – Santr. liet., angl. – Tiražas 230 egz.
Kauno mažasis teatras	23 d. 18 val. <i>Svédasų kulturos rūmų salėje</i> – J. Leitaitė, K. Smoriginas, V. Kochanskytė, D. Micheliavičiūtė, M. Krupovas, L. Mikalauskas, N. Paltinienė, B. Tomaševičienė, L. Nazarenko, N. Malūnavičiūtė ir O. Diktovskis, ansamblis „4Tango“ ir E. Gimenezas. Koncerto vedėjas kun. A. Peškaitis OFM	<i>Gelių Dievo Motina</i> : [romanas] / Jean Genet ; iš prancūzų k. vertė Dainius Gintalas. – Kaunas : Kitos knygos, [2011] (Vilnius : Logotipas). – 372, [1] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-427-044-4
Kauno kamerinis teatras	23 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĘ“ „PAS BLEŽĄ“. Rež. – S. Rubinovas	<i>Gyvenimas prie Misisiupės</i> : [autobiografinis romanas] / Mark Twain ; iš anglų kalbos vertė Aistė Kvedaraitė. – Vilnius : Metodika, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 335, [1] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-444-030-4 (jr.)
24 d. 18 val. – vakaras, skirtas aktorių D. Škelevaitės jubiliejui, „Esu leva, esu Magdalena...“ Dalyvauja aktorė D. Škelevaitė, pianistė I. Vaičienė	23 d. 18 val. – „Vilniaus rotušėje“ – koncertas „Aš visados gyvensiu Viešpaties namuose“. Ansamblis „Voix Etouffées“ (Prancūzija), Vilniaus miesto savivaldybės choras „Jauna muzika“. Dirigentai A. du Closel (Prancūzija) ir V. Augustinas. Programoje A. von Zemlinskio, G. Mahlerio, O. Balakausko kūriniai	<i>Graikas Zorba</i> : [romanas] / Nikos Kazantzakis ; iš vokiečių kalbos vertė Adomas Druktenis ; [pratarmė iš graikų kalbos vertė Diana Bučiūtė]. – 2-asis patais. leid. – Vilnius : Metodika, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 279, [1] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-444-032-8 (jr.)
Kauno valstybinis lėlių teatras	24 d. 18 val. – „PRINCESĖS GIMTADIENIS“. Rež. – A. Stankevičius	<i>Gravitacija</i> : [romanas] / Tess Gerritsen ; iš anglų kalbos vertė Jonas Čeponis. – Kaunas : Jotema, [2011] (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 366, [2] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-9955-13-303-2 (jr.)
17 d. 12 val. – „PASAKA APIE LIETAUS LAŠELI“. Rež. – O. Žiugžda	19 d. 18 val. – „Vilniaus mokytojų namai“	<i>Isto(c)rija apie šoferį Sofiją</i> : [romanas] / Arūnas Spraunius. – Kaunas : Kitos knygos, [2011] (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 156 p. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-609-427-043-7
24 d. 12 val. – „NYKŠTUKAS NOSIS“. Rež. – A. Stankevičius	19 d. 18 val. – A. Žarskaus paskaita „Praeitis ir dabartis. Esme ir forma“	<i>Itikinėjimas</i> : romanės / Jane Austen ; iš anglų kalbos vertė Daiva Daugirdienė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 226, [2] p. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-609-0072-1 (jr.)
25 d. 12 val. – „UMA-UMA“. Rež. – A. Žiurauskas	20 d. 18 val. – „Svetainėje – Žemaičių poezijos vakaras. Dalyvauja S. Lygutaitė-Bucevičienė ir M. Kudarauskaitė. Vakarą veda D. Juodkaitė-Dirgėlė“	<i>Kaip vaikai</i> : [romanas] / Tomas Šinkariukas. – Kaunas : Kitos knygos, [2011] (Kaunas : Spaudos praktika). – 191, [1] p. – Tiražas 800 egz. – ISBN 978-609-427-048-2
KLAIPĖDA	21 d. 18 val. – „Vilniaus mokytojų namai“	<i>Kišeninė moterys atlasas</i> : [romanas] / Sylwia Chutnik ; [iš lenkų k. vertė Vytautas Deksnys]. – Kaunas : Kitos knygos, [2011] (Kaunas : Spindulio sp.). – 231, [1] p. – Tiražas [1200] egz. – ISBN 978-609-427-042-0
Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras	22 d. 18.30 – PREMJERA! J. Steino, J. Bocko, S. Harnicko „SMUIKININKAS ANT STOGO“. Dir. – S. Domarkas	<i>Ménulio dezertyrai</i> : [atkarpas] / Romas Daugirdas. – Vilnius : „Naujosios Romuvos“ fondas, 2011 (Vilnius : Petro ofsetas). – 113, [6] p. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-8035-13-1 (jr.)
23 d. 18.30 – PREMJERA! G. Puccini „SESUO ANDŽELIKA“, „DŽANIS SKIKIS“. Dir. – D. Pavilonis	23 d. 18 val. – „Vilniaus mokytojų namai“	<i>Nakties klajūnai</i> : [romanas] / Sarah Dessen ; iš anglų kalbos vertė Zita Marienė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 341, [1] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-0083-7. – ISBN 978-9955-609-01-0083-7 (klaidingas) (jr.)
24 d. 18.30 – PREMJERA! H. Purcellio „DI-DONĖ IR ENĖJAS“. Dir. – V. Konstantinovas	24 d. 18 val. – „Vilniaus mokytojų namai“	<i>Safyrė</i> : [apysaka] / Kerstin Gier ; iš vokiečių kalbos vertė Birutė Lipavičienė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Aušra). – 325, [1] p. – Trilogijos „Meilė keliauja laiku“ 2-oji knyga. – Tiražas 2200 egz. – ISBN 978-609-01-0081-3 (jr.)
25 d. 15 val. <i>Kolonių salėje</i> – PREMJERA! F. Poulenco „DRAMBLIUKO BABARO ISTORIJA“	25 d. 18 val. – „Vilniaus mokytojų namai“	<i>Sučiuptas</i> : [detektivinis romanės] / Harlan Coben ; iš anglų kalbos vertė Ugnius Keturakis. – Kaunas : Jotema, [2011] (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 365, [2] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-9955-13-304-9 (jr.)
Klaipėdos lėlių teatras	26 d. 18.30 – PREMJERA! J. Steino, J. Bocko, S. Harnicko „SMUIKININKAS ANT STOGO“. Dir. – S. Domarkas	<i>Šilko karalienė</i> : romanės / Vanora Bennett ; iš anglų kalbos vertė Dalė Virginija Jakutienė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Vilnius : BALTO print). – 412, [2] p. – Tiražas 3500 egz. – ISBN 978-609-01-0078-3 (jr.)
17, 24 d. 12 val. – „APAPĀ“. Rež. – G. Radvilavičiūtė	27 d. 18 val. – „Vilniaus mokytojų namai“	<i>Tik su dukra</i> : romanės / Betty Mahmoody & William Hoffer ; iš anglų kalbos vertė Lilija Vanagienė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 501, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9986-02-478-1 (jr.)
18 d. 12 val. – „TRYΣ PARŠIUKAI“. Rež. – S. Bartulytė	28 d. 18 val. – „Vilniaus mokytojų namai“	<i>Vėlyvo vėjavo vėliavos</i> : eileraščių rinktinė / Justinas Marcinkevičius. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Aušra). – 206, [1] p. : portr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9955-38-392-5 (jr.)
25 d. 12 val. – „KATINÉLIS IR GAIDELIS“. Rež. – D. Armanavičius	29 d. 18 val. – „Vilniaus mokytojų namai“	PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ. LIETUVOS NAC. M. MAŽYVO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS
ŠIAULIAI		
Šiaulių dramos teatras		
23, 24 d. 18 val. – PREMJERA! J. Švarco „ŠEŠELIS“. Rež. – N. Ogaj-Ramer		

„Vidurnaktis Paryžiuje“

Savaitės filmai

Afigena mokytoja **

Užuot persekiopę Vilnijos lenkus, lietuvių kalbos policininkai galėtų pa-
sidomėti iš visos žiniasklaidos sklidančiu lietuvišku Jake'o Kasdano fil-
mo „Bad Teacher“ pavadinimu. Jei platintojams „Bloga mokytoja“ neat-
rodo reklamiskas, jų reikalas, bet juk „tautiskasis“, būkime atviri,
pataikauj tiems, kurių nepasiilgs nė vienas mokytojas. Cameron Diaz suvaidinta Elizabeth iš tikrujų nesukurta būti mokytoja: jai neįdomūs vai-
kai, jি keikišiai, geria, ruko ir svajoja tik apie tai, kaip ištæksti ir nebedirbt
mokykloje. Tam reikia rasti turtingą ir rimtą vyra. Netrukus toks ir pasi-
rodo mokykloje, bet Elizabeth turi konkurentę – idealią kolegę. Taip pat
vaidina Justinas Timberlike'as, Lucy Punch (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas,
Klaipėda)

Džeinė Eir ***

Su Charlotte's Bronte romanu užaugo ne viena ambicingų ir romantiš-
kų paauglių karta. Našlaitė Džeinę jos beširdė teta atiduoda į prieigaudą.
Smulkutė Džeinei užtenka stiprybės išgyventi. Suaugusi ji vyksta dirbti į
aristokratų rūmus guvernante. Rūmu šeimininkas Ročesteris pamilsta sa-
varankišką, orią, savo požiūriu neslepiančią merginą. Bet jų meilei iškyla
kliūtis – Ročesterio praeitį... Naujos romano ekrанизacijos kūrėjas, jaun-
nas amerikiečių režisierius Cary Fukunaga pabandė vienamie filmę su-
jungti didelės meilės istorija, trilerio atmosferą, lytinės ir socialinės lyg-
bės idėjas bei niūrius, vienatve dvelkiančius Anglijos peizažus. Prie
pastaruju idealiai dera kylančios žvaigždės Mia Wasikowska, Jamie Bel-
las, Michaelas Fassbenderis ir, kaip visada, net antrojo plano vaidmenyje
išsimenantį damą Judie Dench. Tačiau neverta lyginti filmo ir knygos: jis
skirtas šiuolaikinėms paauglėms, kurios anksčiau už „Džeinę Eir“ per-
skaitė populiarias knygas apie jaunu ir gražių vampyrų meilę (D. Britanija, JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Laris Kraunas ***

Tomo Hankso herojaus pasitiki beveik visi, nes geriausiai aktorių jaučiasi
tokiu kaip visi kailyle. Naujame savo režisuatame filme Hanksas vaidina
Lari Krauna, po daugelio metų netekusį megstamo darbo. Suprantama,
ekonominė krizi skaudžiausiai ir smogia tokiams kaip Laris. Tad filmas iš
tikrujų ir turi suteiktį paguodos „žmonėms iš gatvės“. Laris nusprendžia iš
esmės pakieisti gyvenimą, išstoja į aukštąjį mokyklą. Čia jis sutinka žavią
iškalbos mokytoją (Julia Roberts). Šiek tiek ciniška moteris taip pat atsiđ-
rė gyvenimo kryžkelėje. Ar herojams pavyks pagauti dar vieną šansą? (JAV,
2011) (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Vidurnaktis Paryžiuje ****

Šiemet Kanų kino festivali atidarė naujausias Woody Alleno filmas
pasakoja apie amerikietį Gilą (puikus Owenas Wilsonas), kuris prieš vestuves
atyksta į Paryžių su sužadėtine Ines (Rachel McAdams). Žiūrovams iškart aišku, kad jie – ne pora. Bet kad tai suprastų, Gilas turės
atsidurti nostalgiskame 3-ijo dešimtmecio Paryžiuje, susitikti su Ernestu
Hemingway'umi ir Fitzgeraldu pora, susipažinti su Picassu, Buñueliu ir
Dali, išimylėti gražuočią Adrianą (paryžietiško žavesio kupina Marion Cotillard). Senajame Paryžiuje Gilo laukia dar svarbesnė gyvenimo pamoka.
Romaną apie „Nostagijos krautuvėlęs“ savininką rašantis ir su dabarties
pilkuma nemokantis susitaikyt Gilas supras, kad jo dievukai nebuvu
patenkinti juos supančia tikrove. Išmintingasis pasimistamas Allenas sukūrė
pasaką, kurioje pasišaipė ir iš savęs, ir iš visų mūsų praeities išsivaizdavimų, ir iš išpūžius bei vaizdus kolekcionuojančių turistų. Bet svarbiausia
tai, kad Allenas dar kartą irodė: kinas suteikia neribotą laisvę kickvienam
nusivylusiam dabartimi. Užtenka vidurnaktį atsiesti į pravažiuojančią ma-
šiną... Epizoduose vaidina Kathy Bates, Carla Bruni, Léa Seydoux, Adrianas Brody (JAV, Ispanija, 2011). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau,
** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras – Konstantinas Borkovskis

Publicistiką – Laima Kreivytė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

16–18, 20–22 d. – Ir kaip ji viską suspėja? (JAV) – 12.20, 14.30, 17, 19.15, 21.30; 19 d. – 12.20, 14.30, 17, 19.15, 21.30, 23.45
16–22 d. – Bangų medžiotoja (JAV) – 11.30, 14, 16.30, 19.20, 21.45
21 d. – Tadas Blinda. Pradžia (rež. D. Ulvydas) – 18.30; 22 d. – 11, 12, 13.30, 14.30, 16, 17, 18.30, 19.30, 21, 22 val.
16–22 d. – Mikė Pūkuotukas (JAV) – 11, 13, 15, 19 val. (lietuvių k.); 16, 20–22 d. – 16.15; (originalo k.)
16 d. – Afigena mokytoja (JAV) – 14, 16.15, 18.45, 20.50; 17, 18 d. – 12, 14, 16.15, 20.50, 23 val.; 20 d. – 14, 16.15
16, 20–22 d. – Draugo kailyle (JAV) – 15.50, 19.20; 17, 18, d. – 13.10, 15.50, 19, 21.40; 19 d. – 13.10, 15.50, 19, 21.40, 23.59
16, 20–22 d. – Laris Kraunas (JAV) – 15.40, 18.10, 20.30, 22.45; 17, 18, d. – 13.30, 15.40, 18.10, 20.30; 19 d. – 13.30, 15.40, 18.10, 20.30, 22.45
16–18, 20–22 d. – Vidurnaktis Paryžiuje (JAV, Ispanija) – 12.30, 15.30, 18.15, 20.45, 23.15; 19 d. – 12.30, 15.30, 18.15, 20.45
16–22 d. – Smurfai (JAV) – 13.40, 18.45
16–21 d. – Smurfai (3D, JAV) – 11.50, 17.20
16–18, 20 d. – Ratai 2 (3D, JAV) – 14.20, 20.15; 21 d. – 14.20, 20.15, 23.30
16–22 d. – Ratai 2 (JAV) – 11.10, 16.10; Pagirios Tailande (JAV) – 21.15; Kvaila, beprotiška meilė (JAV) – 21 val.
16, 20–22 d. – Džeinė Eir (JAV, D. Britanija) – 15.15, 17.45, 20.30; 17, 18 d. – 12.15, 15.15, 17.45, 20.30, 23 val.
16–20 d. – Zoologijos sodo prižiūrėtojas (JAV) – 13.45, 18 val.; 21, 22 d. – 13.45
16–18 d. – Beždžionių planetos sukiliimas (JAV) – 20.15, 19 d. – 20.15, 23.30

Forum Cinemas Akropolis

16–18, 20–22 d. – Ir kaip ji viską suspėja? (JAV) – 11, 13.15, 15.30, 18, 20.15; 19 d. – 11, 13.15, 15.30, 18, 20.15, 22.30
16–18, 20–22 d. – Bangų medžiotoja (JAV) – 12, 14.45, 17.45, 20.30; 19 d. – 12, 14.45, 17.45, 20.30, 23.15
21 d. – Tadas Blinda. Pradžia (rež. D. Ulvydas) – 19 val.; 22 d. – 11.30, 14, 16.30, 19, 21.30
16–22 d. – Mikė Pūkuotukas (JAV) – 10.30, 12.15, 14.45, 17.30
16–18, 20–22 d. – Vidurnaktis Paryžiuje (JAV, Ispanija) – 11.30, 14.15, 16.30, 18.45, 21 val.; 22 d. – 13.15; 23 d. – 13.15, 15.30, 18, 20.15; 24 d. – 13.15, 15.30, 18, 20.15, 23.30
16–18, 20–22 d. – Ratai 2 (JAV) – 11.10, 16.10; 20 d. – 12.15, 15.15, 17.30
16–22 d. – Smurfai (3D, JAV) – 10.45, 19 val.; 21 d. – 10.45, 19 val.; 22 d. – 10.45, 19 val.; 23 d. – 10.45, 19 val.; 24 d. – 10.45, 19 val.; 25 d. – 10.45, 19 val.; 26 d. – 10.45, 19 val.; 27 d. – 10.45, 19 val.; 28 d. – 10.45, 19 val.; 29 d. – 10.45, 19 val.; 30 d. – 10.45, 19 val.; 31 d. – 10.45, 19 val.; 32 d. – 10.45, 19 val.; 33 d. – 10.45, 19 val.; 34 d. – 10.45, 19 val.; 35 d. – 10.45, 19 val.; 36 d. – 10.45, 19 val.; 37 d. – 10.45, 19 val.; 38 d. – 10.45, 19 val.; 39 d. – 10.45, 19 val.; 40 d. – 10.45, 19 val.; 41 d. – 10.45, 19 val.; 42 d. – 10.45, 19 val.; 43 d. – 10.45, 19 val.; 44 d. – 10.45, 19 val.; 45 d. – 10.45, 19 val.; 46 d. – 10.45, 19 val.; 47 d. – 10.45, 19 val.; 48 d. – 10.45, 19 val.; 49 d. – 10.45, 19 val.; 50 d. – 10.45, 19 val.; 51 d. – 10.45, 19 val.; 52 d. – 10.45, 19 val.; 53 d. – 10.45, 19 val.; 54 d. – 10.45, 19 val.; 55 d. – 10.45, 19 val.; 56 d. – 10.45, 19 val.; 57 d. – 10.45, 19 val.; 58 d. – 10.45, 19 val.; 59 d. – 10.45, 19 val.; 60 d. – 10.45, 19 val.; 61 d. – 10.45, 19 val.; 62 d. – 10.45, 19 val.; 63 d. – 10.45, 19 val.; 64 d. – 10.45, 19 val.; 65 d. – 10.45, 19 val.; 66 d. – 10.45, 19 val.; 67 d. – 10.45, 19 val.; 68 d. – 10.45, 19 val.; 69 d. – 10.45, 19 val.; 70 d. – 10.45, 19 val.; 71 d. – 10.45, 19 val.; 72 d. – 10.45, 19 val.; 73 d. – 10.45, 19 val.; 74 d. – 10.45, 19 val.; 75 d. – 10.45, 19 val.; 76 d. – 10.45, 19 val.; 77 d. – 10.45, 19 val.; 78 d. – 10.45, 19 val.; 79 d. – 10.45, 19 val.; 80 d. – 10.45, 19 val.; 81 d. – 10.45, 19 val.; 82 d. – 10.45, 19 val.; 83 d. – 10.45, 19 val.; 84 d. – 10.45, 19 val.; 85 d. – 10.45, 19 val.; 86 d. – 10.45, 19 val.; 87 d. – 10.45, 19 val.; 88 d. – 10.45, 19 val.; 89 d. – 10.45, 19 val.; 90 d. – 10.45, 19 val.; 91 d. – 10.45, 19 val.; 92 d. – 10.45, 19 val.; 93 d. – 10.45, 19 val.; 94 d. – 10.45, 19 val.; 95 d. – 10.45, 19 val.; 96 d. – 10.45, 19 val.; 97 d. – 10.45, 19 val.; 98 d. – 10.45, 19 val.; 99 d. – 10.45, 19 val.; 100 d. – 10.45, 19 val.; 101 d. – 10.45, 19 val.; 102 d. – 10.45, 19 val.; 103 d. – 10.45, 19 val.; 104 d. – 10.45, 19 val.; 105 d. – 10.45, 19 val.; 106 d. – 10.45, 19 val.; 107 d. – 10.45, 19 val.; 108 d. – 10.45, 19 val.; 109 d. – 10.45, 19 val.; 110 d. – 10.45, 19 val.; 111 d. – 10.45, 19 val.; 112 d. – 10.45, 19 val.; 113 d. – 10.45, 19 val.; 114 d. – 10.45, 19 val.; 115 d. – 10.45, 19 val.; 116 d. – 10.45, 19 val.; 117 d. – 10.45, 19 val.; 118 d. – 10.45, 19 val.; 119 d. – 10.45, 19 val.; 120 d. – 10.45, 19 val.; 121 d. – 10.45, 19 val.; 122 d. – 10.45, 19 val.; 123 d. – 10.45, 19 val.; 124 d. – 10.45, 19 val.; 125 d. – 10.45, 19 val.; 126 d. – 10.45, 19 val.; 127 d. – 10.45, 19 val.; 128 d. – 10.45, 19 val.; 129 d. – 10.45, 19 val.; 130 d. – 10.45, 19 val.; 131 d. – 10.45, 19 val.; 132 d. – 10.45, 19 val.; 133 d. – 10.45, 19 val.; 134 d. – 10.45, 19 val.; 135 d. – 10.45, 19 val.; 136 d. – 10.45, 19 val.; 137 d. – 10.45, 19 val.; 138 d. – 10.45, 19 val.; 139 d. – 10.45, 19 val.; 140 d. – 10.45, 19 val.; 141 d. – 10.45, 19 val.; 142 d. – 10.45, 19 val.; 143 d. – 10.45, 19 val.; 144 d. – 10.45, 19 val.; 145 d. – 10.45, 19 val.; 146 d. – 10.45, 19 val.; 147 d. – 10.45, 19 val.; 148 d. – 10.45, 19 val.; 149 d. – 10.45, 19 val.; 150 d. – 10.45, 19 val.; 151 d. – 10.45, 19 val.; 152 d. – 10.45, 19 val.; 153 d. – 10.45, 19 val.; 154 d. – 10.45, 19 val.; 155 d. – 10.45, 19 val.; 156 d. – 10.45, 19 val.; 157 d. – 10.45, 19 val.; 158 d. – 10.45, 19 val.; 159 d. – 10.45, 19 val.; 160 d. – 10.45, 19 val.; 161 d. – 10.45, 19 val.; 162 d. – 10.45, 19 val.; 163 d. – 10.45, 19 val.; 164 d. – 10.45, 19 val.; 165 d. – 10.45, 19 val.; 166 d. – 10.45, 19 val.; 167 d. – 10.45, 19 val.; 168 d. – 10.45, 19 val.; 169 d. – 10.45, 19 val.; 170 d. – 10.45, 19 val.; 171 d. – 10.45, 19 val.; 172 d. – 10.45, 19 val.; 173 d. – 10.45, 19 val.; 174 d. – 10.45, 19 val.; 175 d. – 10.45, 19 val.; 176 d. – 10.45, 19 val.; 177 d. – 10.45, 19 val.; 178 d. – 10.45, 19 val.; 179 d. – 10.45, 19 val.; 180 d. – 10.45, 19 val.; 181 d. – 10.45, 19 val.; 182 d. – 10.45, 19 val.; 183 d. – 10.45, 19 val.; 184 d. – 10.45, 19 val.; 185 d. – 10.45, 19 val.; 186 d. – 10.45, 19 val.; 187 d. – 10.45, 19 val.; 188 d. – 10.45, 19 val.; 189 d. – 10.45, 19 val.; 190 d. – 10.45, 19 val.; 191 d. – 10.45, 19 val.; 192 d. – 10.45, 19 val.;